

Załącznik nr 1

do Uchwały Nr 67/2019

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej

z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: ekonomia

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Szkoła Główna
Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Data przeprowadzenia wizytacji: 9-10.04.2021 r.

Warszawa, 2021

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	10
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	21
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	28
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	31
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	35
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	38
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	40
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	45
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	46
4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg zaleceń)	49
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa zdefiniowano zakładki.	Błąd!	Nie
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena zdefiniowano zakładki.	Błąd!	Nie
Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego Nie zdefiniowano zakładki.	Błąd!	

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel, ekspert PKA

członkowie:

1. Prof. dr hab. Jerzy Węclawski - ekspert PKA,
2. Dr hab. Magdalena Ziolo - członek PKA,
3. Bożena Ziemniewicz - ekspert PKA ds. pracodawców,
4. David Kukułka – ekspert PKA ds. studenckich,
5. mgr Hanna Chrobak-Marszał - sekretarz zespołu oceniającego.

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku ekonomia prowadzonym w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej na podstawie Uchwały nr 519/2020 Prezydium PKA z dnia 17 lipca 2020 r. w sprawie kierunków studiów wyznaczonych do oceny programowej w roku akademickim 2020/2021. Wizytacja tego kierunku studiów odbyła się 2015 r. w ramach oceny instytucjonalnej Wydziału Nauk Ekonomicznych, a w roku 2020/2021 upływa okres na jaki została wydana pozytywna ocena instytucjonalna (uchwała 591/2015 PPKA z dnia 3.09.2015). W wyniku oceny instytucjonalnej, o której mowa, nie zostały sformułowane zalecenia dla tego kierunku.

Zdalna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny. Przed wizytacją odbyło się zdalne spotkanie mające na celu wyjaśnienie wątpliwości oraz dyskusję na temat wstępnych wniosków. Wizytacja rozpoczęła się od Spotkania z Władzami Uczelni. Odbyły się również spotkania z przedstawicielami Samorządu Studenckiego, studentami, nauczycielami akademickimi oraz interesariuszami zewnętrznymi (pracodawcy), a także Zespołem ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Ponadto dokonano oceny wybranych prac dyplomowych i etapowych, odbyły się zdalne hospitacje zajęć dydaktycznych oraz zdalny ogląd bazy dydaktycznej. Podczas spotkania podsumowującego pracę ZO dokonano oceny spełnienia standardów jakości kształcenia, sformułowano uwagi i rekomendacje, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym wizytację.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia I stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^[1] , ^[2]	ekonomia i finanse	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów/180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	180 godz./6 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	brak	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	371	152
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	1830	1044
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	91,8	72,2
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	126	126
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	64	64

^[1]W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

^[2] Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

Nazwa kierunku studiów	ekonomia	
Poziom studiów (studia I stopnia/studia II stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia II stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne i niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{[1], [2]}	ekonomia i finanse (100%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry/120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program kształcenia na tych studiach przewiduje praktyki)	brak	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	brak	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	82	34
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	930	524
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	65,5	42,8
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	102	102
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	56	56

^[1]W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

^[2] Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Misją Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego jest służenie rozwojowi gospodarczemu i intelektualnemu polskiego społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich, gospodarki żywnościowej i szeroko rozumianego środowiska naturalnego. Uczelnia stawia sobie za cel prowadzenie na najwyższym poziomie badań naukowych i kształcenia oraz działalności wdrożeniowej. Podstawą tożsamości i sukcesów Uczelni są wartości takie jak: profesjonalizm, dbałość o jakość, pracowitość oraz innowacyjność. Podstawą formalną realizacji strategii na lata 2011-2020 jest jej zaktualizowana wersja z kwietnia 2019 r. Obecnie trwają prace nad jej aktualizacją z nowym horyzontem czasowym. Odpowiednio do ram strategii uczelnianej, także Wydział Ekonomiczny ma sformułowaną misję i opracowaną strategię rozwoju na lata 2013-2020, wraz z jest uaktualnieniem z października 2019 do nowej struktury organizacyjnej. Program studiów kierunku jest kompatybilny z realizacją misji Wydziału. W ramach strategii jednostki przyjęto wspieranie rozwoju umiędzynarodowienia i rozwoju naukowego pracowników oraz badań w dyscyplinie ekonomia i finanse. W ramach kierunku, dostosowuje się ofertę do potrzeb rynku pracy i otoczenia społeczno-gospodarczego poprzez oferowane modułów fakultatywnych, będących wynikiem zgłaszanego zapotrzebowania rynku pracy i otoczenia społeczno-gospodarczego. Program studiów jest mocno ukierunkowany na zagadnienia szeroko rozumianej gospodarki rolnej i żywnościowej. Realizując cel operacyjny w zakresie doskonalenia wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, jednostka pracuje nad zwiększeniem udziału interesariuszy zewnętrznych w procesie konstruowania programów studiów i ich monitoringu. Przyjęta koncepcja kształcenia koresponduje z działalnością naukowo-badawczą. W ramach prowadzonych badań naukowych realizowane są projekty badawcze mające związek z obszarami badań prowadzonych na kierunku. Wyniki badań z przytoczonych obszarów publikowane są jako opracowania naukowe w czasopismach oraz monografiach naukowych. Zachowując spójność pomiędzy koncepcją kształcenia, a prowadzoną działalnością naukowo-badawczą stworzono możliwość zdobywania przez studentów kompetencji badawczych i udziału w badaniach. Efekty uczenia się określone dla kierunku studiów są zgodne z koncepcją i celami kształcenia przyjętymi przez Uczelnię oraz dyscypliną, do której został przyporządkowany kierunek. Efekty te odpowiadają ogólnoakademickiemu profilowi studiów. Efekty uczenia się przyjęte dla studiów I stopnia umożliwiają zdobycie wiedzy ekonomicznej oraz umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodu ekonomisty – specjalisty w dziedzinie gospodarowania zasobami materialnymi, finansowymi i ludzkimi. Ich osiągnięcie sprawia, że absolwent jest przygotowany do prowadzenia badań naukowych na poziomie podstawowym. Potrafi także wykonywać prace badawcze i analityczne, wykorzystać zdobyte umiejętności w dostosowaniu się do potrzeb rynku pracy. Efekty uczenia się przyjęte dla studiów II stopnia pozwalają absolwentom, zgodnie z koncepcją i celami kształcenia, na zdobycie pogłębionej wiedzy ekonomicznej oraz umiejętności do wykonywania zawodu ekonomisty – specjalisty w zakresie gospodarowania zasobami materialnymi, finansowymi i ludzkimi. Absolwent jest przygotowany do prowadzenia badań naukowych lub uczestniczenia w prowadzeniu takich badań. Potrafi także wykorzystać zdobyte umiejętności w dostosowaniu się do potrzeb rynku pracy. Dla studiów I stopnia przyjęto 6 kierunkowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 6 w zakresie umiejętności oraz 3 w zakresie kompetencji społecznych. Stosunkowo mała liczba efektów kierunkowych jest rekompensowana ich rozwiniętym opisem składającym się z wielu elementów. Efekty uczenia się uwzględniają uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia określone

w przepisach oraz charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy przewidują, że absolwent zna i rozumie kategorie, instytucje, struktury ekonomiczne i współzależności między nimi, zasady funkcjonowania podmiotów gospodarczych, metody i narzędzia pozyskiwania danych, zasady tworzenia i rozwijania form indywidualnej przedsiębiorczości, instrumenty polityki gospodarczej, ekonomiczne, finansowe, społeczne, prawne, etyczne, ekologiczne i zna inne uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej. Efekty uczenia się w zakresie umiejętności przewidują, że absolwent potrafi wykorzystać wiedzę teoretyczną, dobrać właściwe metody i narzędzia oraz pozyskiwać dane do formułowania i analizowania prostych i złożonych procesów i zjawisk ekonomicznych, analizować, oceniać i interpretować zjawiska gospodarcze, komunikować się z otoczeniem przy pomocy terminologii ekonomicznej, w tym w języku obcym, organizować własną pracę oraz współdziałać i pracować w zespole, uzupełniać i doskonalić nabytą wiedzę ekonomiczną oraz umiejętności profesjonalne, w tym badawcze. Efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych zakładają, że absolwent jest gotów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy w zakresie ekonomii, myślenia kreatywnego i działania w sposób przedsiębiorczy, prowadzenia działalności zawodowej w sposób etyczny i poszanowania dorobku innych osób.

Dla studiów II stopnia przyjęto także 6 kierunkowych efektów uczenia się w zakresie wiedzy, 6 w zakresie umiejętności oraz 3 w zakresie kompetencji. Podobnie jak w odniesieniu do studiów I stopnia stosunkowo mała liczba efektów kierunkowych jest rekompensowana ich rozwiniętym opisem. Efekty uczenia się uwzględniają uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia określone w przepisach ustawowych oraz charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy przewidują, że absolwent zna i rozumie w pogłębionym stopniu doktryny ekonomiczne wyjaśniające złożone zjawiska i procesy gospodarcze oraz zachodzące współzależności między instytucjami i strukturami gospodarczymi, główne tendencje rozwojowe w zakresie nauk ekonomicznych odnoszące się do gospodarki, w tym gospodarki żywnościowej, w zaawansowanym stopniu wybrane metody i narzędzia opisu oraz modelowania struktur gospodarczych, w pogłębionym stopniu główne współczesne ekonomiczno-społeczne problemy człowieka, przedsiębiorstwa, regionu, kraju i świata, na zaawansowanym poziomie skutki procesów zachodzących na poziomie gospodarki i przedsiębiorstwa, w pogłębionym stopniu wieloaspektowe uwarunkowania prowadzenia działalności gospodarczej. Efekty uczenia się w zakresie umiejętności przewidują, że absolwent potrafi wykorzystywać posiadaną wiedzę ekonomiczną do identyfikowania, formułowania i twórczego rozwiązywania złożonych problemów gospodarczych, dobierać, oceniać i właściwie interpretować informacje oraz dobierać i stosować odpowiednie do rozwiązywanego problemu metody i narzędzia badawcze, formułować i testować hipotezy związane z prostymi problemami ekonomicznymi, komunikować się z otoczeniem i prowadzić debatę na tematy dotyczące zagadnień gospodarczych oraz posługiwać się językiem obcym w zakresie ekonomii, pracować w grupie, w szczególności podejmując w niej wiodącą rolę oraz kierować pracą zespołu, samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie. Efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych zakładają, że absolwent jest gotów do podejmowania i organizowania działalności w zakresie zagadnień gospodarczych na rzecz środowiska społecznego i interesu publicznego, że absolwent jest gotów do krytycznej oceny własnej wiedzy i odbieranych informacji, przestrzegania zasad etyki zawodowej w trakcie prowadzonej działalności zawodowej i społecznej.

Przedmiotowe efekty uczenia się zostały zamieszczone w sylabusach przedmiotów. Przedmiotowe efekty uczenia się obejmują trzy zakresy: wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. W każdym z tych zakresów przyjęto od jednego do dwóch efektów. Podano także odniesienie każdego z efektów przedmiotowych do efektów kierunkowych oraz określono w trójstopniowej skali oddziaływanie

danych zajęć na osiągnięcie efektu kierunkowego (zaawansowany i szczegółowy, znaczący, podstawowy). Przedmiotowe efekty uczenia się zostały sformułowane prawidłowo pod względem zgodności ich treści z przedmiotem. Odpowiadają one aktualnemu stanowi wiedzy w dyscyplinie, do której został przyporządkowany kierunek studiów oraz zakresowi działalności naukowej Uczelni w tej dyscyplinie. Dodatkowo w formie matrycy wskazano jakie kierunkowe efekty uczenia się realizowane są w ramach poszczególnych zajęć ujętych w programie studiów. Także w tym przypadku w trójstopniowej skali określono stopień realizacji każdego z efektów kierunkowych. Na podstawie tych dokumentów można stwierdzić, że kierunkowe i przedmiotowe efekty uczenia się tworzą spójny system określający zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych osiąganych przez absolwentów kierunku.

Przyjęte efekty uczenia się uwzględniają w szczególności kompetencje badawcze nabywane przez studentów. Efekty uczenia się dla studiów I stopnia przewidują w szczególności poznanie przez studentów podstaw teoretycznych zjawisk i procesów gospodarczych zachodzących na poziomie mikro- i makroekonomicznym oraz globalnym, w tym dotyczących gospodarki żywnościowej, metod i narzędzi stosowanych w badaniach ekonomicznych, a także nabycie umiejętności prowadzenia analiz, oceny i interpretacji zjawisk gospodarczych, pracy w zespole, w tym interdyscyplinarnym. Osiągnięcie tych efektów pozwala na przygotowanie studentów do prowadzenia badań naukowych.

Efekty uczenia się na studiach II stopnia przewidują w szczególności poznanie przez absolwentów doktryn ekonomicznych, tendencji rozwojowych w zakresie nauk ekonomicznych, współczesnych problemów ekonomiczno-społecznych, zaawansowanych metod i narzędzi analiz ekonomicznych, modelowania struktur gospodarczych i procesów w nich zachodzących. Osiągnięcie efektów w tym zakresie pozwala na przygotowanie studentów do udziału w badaniach naukowych.

Efekty uczenia się, zarówno dla studiów I, jak i II stopnia, przewidują wyposażenie absolwenta w umiejętność posługiwania się językiem obcym odpowiednio na poziomie B2 i poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych kształtują gotowość absolwentów do krytycznej oceny posiadanej wiedzy w zakresie ekonomii, uznawania znaczenia wiedzy w rozwiązywaniu problemów oraz zasięgania opinii ekspertów, myślenia kreatywnego i działania w sposób przedsiębiorczy oraz aktywności na rzecz środowiska społecznego, respektowania i zaangażowanego działania na rzecz przestrzegania zasad etyki zawodowej. Absolwent wykazuje również gotowość do samodzielnego uzupełniania i doskonalenia nabytej wiedzy w celu dalszego rozwoju osobowego, w tym w sferze naukowej.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty uczenia się zostały określone w sposób zrozumiały. Ich sformułowanie jest zgodne z terminologią i językiem przyjętym w ramach dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek studiów. Są one możliwe do osiągnięcia przez absolwentów poprzez pełną realizację programu studiów. W tym ujęciu efekty uczenia się pozwalają na stworzenie systemu skutecznej weryfikacji ich osiągnięcia oraz dokonania oceny stopnia ich osiągnięcia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 (kryterium spełnione / kryterium spełnione częściowo / kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia są zgodne ze strategią Uczelni i Wydziału, mieszczą się w dyscyplinie ekonomii i finansów, do której kierunek jest przyporządkowany, są powiązane z działalnością naukową

prowadzoną na Uczelni oraz zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy.

Efekty uczenia się przyjęte dla kierunku są zgodne z określoną dla niego koncepcją i celami kształcenia oraz dyscypliną, do której jest przyporządkowany. Sformułowanie efektów odpowiada ogólnoakademickiemu profilowi studiów. Osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się pozwala na przygotowanie absolwentów do prowadzenia działalności zawodowej zgodnej z wymaganiami rynku pracy. Efekty uczenia się dla studiów I stopnia są zgodne z 6, a dla studiów II stopnia z 7 poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji. Zostały one w sposób prawidłowy sformułowane w zakresach wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych i uwzględniają wszystkie wymagane charakterystyki. Przedmiotowe efekty uczenia się opisują w sposób specyficzny i realistyczny wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiąmane przez studentów w procesie nauczania. Wskazano we właściwy sposób ich powiązanie z efektami kierunkowymi. Efekty uczenia się są zgodne z aktualnym stanem wiedzy właściwej dla dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek. Efekty uczenia się uwzględniają w szczególności kompetencje badawcze, komunikowanie się w języku obcym i kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej. Przedmiotowe efekty uczenia się są sformułowane w sposób zrozumiały, z zastosowaniem właściwej terminologii a stopień ich konkretyzacji pozwala na stworzenie skutecznego systemu weryfikacji ich osiągnięcia przez studentów i dokonania oceny.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Przedmiotem analizy przeprowadzonej przez zespół oceniający był program studiów obowiązujący od roku akademickiego 2019/2020. Treści programowe ujęte w sylabusach przedmiotów dla tego programu są zgodne z przyjętymi dla niego efektami uczenia się. Oparte są na aktualnym stanie wiedzy i uwzględniają metodykę badań stosowaną w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany. Są one także zgodne z zakresem działalności naukowej prowadzonej w Uczelni. Do kluczowych treści programowych na studiach I stopnia należy zaliczyć przede wszystkim te, które ujęte są w ramach przedmiotów kierunkowych, takich jak: *geografia ekonomiczna, mikroekonomia, makroekonomia, międzynarodowe stosunki gospodarcze, finanse publiczne, ekonomika gospodarki żywnościowej, polityka gospodarcza, rynki finansowe, ekonomika i organizacja przedsiębiorstw rolniczych, statystyka, ekonometria, rachunkowość, analiza ekonomiczno-finansowa przedsiębiorstw, analiza rynku, polityka społeczna, ekonomia integracji europejskiej, podstawy marketingu, polityka rolna oraz gospodarka regionalna*.

W programie studiów II stopnia do kluczowych treści programowych zgodnych z aktualnym stanem wiedzy i metodyką badań w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany, jak również z zakresem działalności naukowej Uczelni należą treści realizowane w ramach takich przedmiotów kierunkowych, jak: *makroekonomia II, współczesne nurty ekonomii, ekonomia menedżerska, ekonomia*

międzynarodowa, historia myśli ekonomicznej, rynek kapitałowy, gospodarowanie kapitałem ludzkim, finanse przedsiębiorstwa, finanse lokalne, ekonomika i organizacja produkcji, statystyka matematyczna, prognozowanie procesów ekonomicznych, metody oceny projektów, rachunkowość zarządcza, systemy ubezpieczeń, ekonomia matematyczna.

Dobór treści programowych traktowanych jako kluczowych jest dla obydwu poziomów studiów w pełni zasadny. Należy przy tym wskazać, że cechą wyróżniającą program studiów na kierunku jest poza treściami programowymi typowymi dla kształcenia na tym kierunku, również pozyskanie specyficznej wiedzy dotyczącej agrobiznesu i obszarów wiejskich.

Dla wszystkich zajęć ujętych w programie studiów przygotowany został ich kompleksowy opis w postaci sylabusu. W sylabusach zawarty jest w szczególności zakres treści programowych przyjętych dla danego przedmiotu. Opisy te zostały sporządzone odrębnie dla poszczególnych form zajęć, w jakich jest realizowany dany przedmiot. Są one odpowiednio rozwinięte pod względem zawartości treści obejmując po kilkanaście zakresów tematycznych dla każdej formy zajęć. Treści programowe różnych przedmiotów przenikają się i uzupełniają wyzwalając efekt synergii, pozwalający na przedstawienie danych zagadnień w szerokim kontekście i wzajemnym powiązaniu. Tym samym są one kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów i zapewniają uzyskanie wszystkich efektów uczenia się.

Studia stacjonarne i niestacjonarne I stopnia realizowane są przez 3 lata i trwają 6 semestrów. Nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów wynosi 180 punktów. Liczba punktów ECTS dla obu form studiów jest jednakowa. Jeden punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta obejmującym zajęcia organizowane przez Uczelnię oraz jego indywidualną pracę związaną z przygotowaniem się do tych zajęć. Punkty ECTS są równomiernie rozłożone po 30 we wszystkich semestrach, co sprzyja systematyczności realizacji procesu nauczania.

W programie studiów I stopnia wyodrębniono dwie grupy przedmiotów: przedmioty podstawowe kształtujące kompetencje związane z wiedzą ogólną, do których przypisano 49 punktów ECTS oraz przedmioty kierunkowe kształtujące kompetencje specjalistyczne z zakresu ekonomii z łączną liczbą 131 punktów ECTS. Oszacowanie nakładu pracy studenta w odniesieniu do poszczególnych zajęć jest prawidłowe i zapewnia osiągnięcie określonych dla nich efektów uczenia się.

Studia stacjonarne i niestacjonarne II stopnia realizowane są przez 2 lata trwają 4 semestry. Nakład pracy mierzony łączną liczbą punktów ECTS konieczny do ukończenia studiów wynosi 120 punktów. Liczba punktów ECTS dla obu form studiów jest jednakowa. Punkty ECTS są równomiernie rozłożone po 30 w każdym semestrze. Na studiach II stopnia do przedmiotów kształtujących kompetencje związane z wiedzą ogólną przypisano 15 ECTS, a do przedmiotów kierunkowych kształtujących kompetencje specjalistyczne z zakresu ekonomii oraz finansów 105 ECTS. Oszacowanie nakładu pracy studenta w odniesieniu do poszczególnych zajęć jest prawidłowe i zapewnia osiągnięcie efektów uczenia się.

Łączna liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów stacjonarnych I stopnia wynosi 1830. Do zajęć tych przypisano 91,8 ECTS, tj. 51%. Oznacza to, że spełniony jest określony w przepisach wymóg przypisania do nich nie mniej niż 50% liczby punktów ECTS określonej dla całego programu tych studiów.

W programie studiów niestacjonarnych I stopnia łączna liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów wynosi 1044. Do zajęć tych przypisano 72,2 ECTS, tj. 40% ich łącznej liczby.

Program studiów I stopnia ma następującą strukturę:

1. blok przedmiotów podstawowych i ogólnych (360 godzin na studiach stacjonarnych i 200 godzin na studiach niestacjonarnych, którym przypisano 41 punktów ECTS, w tym przedmiotów obowiązkowych 240 godzin na studiach stacjonarnych i 136 godzin na studiach

- niestacjonarnych, z liczbą 29 punktów ECTS i przedmioty do wyboru 120 godzin na studiach stacjonarnych i 64 godziny na studiach niestacjonarnych, z liczbą 12 punktów ECTS),
2. blok przedmiotów kierunkowych (1035 godzin na studiach stacjonarnych i 560 godzin na studiach niestacjonarnych, którym przypisano 108 punktów ECTS, w tym przedmioty obowiązkowe 795 godzin na studiach stacjonarnych i 432 godziny na studiach niestacjonarnych, z liczbą 84 punktów ECTS i przedmioty do wyboru 240 godzin na studiach stacjonarnych i 128 godziny na studiach niestacjonarnych, z 24 punktami ECTS),
 3. blok praktyk zawodowych i zajęć terenowych (9 punktów ECTS),
 4. blok języków obcych (120 godzin na studiach stacjonarnych i 64 godziny na studiach niestacjonarnych, 8 punktów ECTS),
 5. blok modułów zajęć sportowych (60 godzin na studiach stacjonarnych),
 6. seminarium dyplomowe (14 ECTS, w tym 10 za pracę licencjacką).

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów oraz nakład pracy studenta związany z realizacją poszczególnych zajęć i wynikająca z tego liczba punktów ECTS określone są w sylabusach przedmiotów.

Łączna liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów stacjonarnych II stopnia wynosi 930. Do zajęć tych przypisano 65,5 ECTS, tj. 55%. Oznacza to, że spełniony jest określony w przepisach wymóg przypisania do nich nie mniej niż 50% liczby punktów ECTS określonej dla całego programu tych studiów.

Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów niestacjonarnych II stopnia wynosi łącznie 524, a liczba przypisanych do nich punktów ECTS 42,8, tj. 35,8%.

Przedmioty ujęte w programie tych studiów podzielono na następujące grupy:

- 1) blok przedmiotów podstawowych i ogólnych (90 godzin na studiach stacjonarnych i 48 godzin na studiach niestacjonarnych, z liczbą 9 punktów ECTS),
- 2) blok przedmiotów kierunkowych (690 godzin na studiach stacjonarnych i 392 godziny na studiach niestacjonarnych, z liczbą 79 punktów ECTS, w tym przedmioty obowiązkowe 540 godzin na studiach stacjonarnych i 312 godzin na studiach niestacjonarnych, z liczbą 64 punktów ECTS oraz przedmioty do wyboru 150 godzin na studiach stacjonarnych i 80 godzin na studiach niestacjonarnych, do których przypisano 15 punktów ECTS),
- 3) blok języków obcych (60 godzin na studiach stacjonarnych i 36 godzin na studiach niestacjonarnych, 6 punktów ECTS),
- 4) seminarium dyplomowe (26 ECTS, w tym 20 za przygotowanie pracy magisterskiej).

Na podstawie powyższej analizy zespół oceniający uznaje, że przyjęte w programie studiów I i II stopnia liczby godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów łącznie oraz dla poszczególnych zajęć lub grup zajęć zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. W odniesieniu do studiów stacjonarnych, liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia jest zgodna z wymaganiami.

Na studiach I stopnia sekwencja zajęć i grup zajęć przewiduje realizację w semestrze pierwszym przedmiotów podstawowych i ogólnych, w tym *technologii informacyjnych*. Od semestru drugiego sukcesywnie wprowadzane są przedmioty kierunkowe obowiązkowe. Nauka języka obcego odbywa się w trzecim i czwartym semestrze. W semestrach 3-6 realizowane są przedmioty kierunkowe do wyboru, a w semestrach 4-6 przedmioty ogólne do wyboru. Seminarium dyplomowe prowadzone jest w dwóch ostatnich semestrach, a praktyka w semestrze 5. Zajęcia z poszczególnych przedmiotów realizowane są we właściwym następstwie z punktu widzenia wymagań wstępnych określonych w ich sylabusach.

Na studiach II stopnia w pierwszym semestrze prowadzone są zajęcia z przedmiotów podstawowych i ogólnych, w drugim z przedmiotów kierunkowych, w semestrach 3-4 realizowane są zajęcia z przedmiotów ograniczonego wyboru kierunkowych i swobodnego wyboru dowolnych. Zajęcia z języka obcego odbywają się w dwóch ostatnich semestrach, a seminaria dyplomowe w semestrach 2-4. Następnstwo poszczególnych przedmiotów jest z punktu widzenia zależności występujących pomiędzy nimi właściwe.

Wskazana sekwencja zajęć jest prawidłowa i zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się przyjętych dla kierunku.

Zajęcia na kierunku prowadzone są w formie wykładów i ćwiczeń, do tych ostatnich zaliczono przy tym ćwiczenia laboratoryjne, ćwiczenia audytoryjne, ćwiczenia terenowe oraz seminarium dyplomowe. Na studiach stacjonarnych I stopnia na wykłady przypada 49% a na ćwiczenia 51% łącznej liczby godzin zajęć realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów. Natomiast na studiach niestacjonarnych jest to odpowiednio 51% i 49%. Na studiach II stopnia na zajęcia w formie wykładów i ćwiczeń przypada po 50% łącznej liczby godzin. Na studiach niestacjonarnych jest to odpowiednio 55% i 48%. Zarówno na studiach I, jak i II stopnia zdecydowana większość zajęć jest przy tym realizowana w obydwu formach.

Taki dobór form zajęć oraz proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach jest właściwy dla studiów o profilu ogólnoakademickim i zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

W programie studiów kierunku, zarówno I, jak i II stopnia, nie są przewidziane specjalności. Studenci mają natomiast możliwość dostosowania swojej ścieżki edukacyjnej do indywidualnych zainteresowań zawodowych i naukowych wybierając określone przedmioty według zasad przyjętych w programie studiów. Przedmioty do wyboru na studiach I stopnia to przedmioty ograniczonego wyboru z grupy kierunkowych dla danego kierunku studiów (240 godzin na studiach stacjonarnych i 128 godzin na studiach niestacjonarnych, 24 punkty ECTS na obu trybach studiów) oraz przedmioty wybieralne z grupy ogólnych (120 godzin na studiach stacjonarnych i 64 godziny na studiach niestacjonarnych, 12 ECTS w obydwu formach studiów) realizowane w semestrach 3-6. Do zajęć do wyboru należy także język obcy (angielski, niemiecki, francuski, rosyjski), praktyka i seminarium dyplomowe. Na studiach I stopnia do zajęć do wyboru przypisano 36% łącznej liczby ECTS, tj. 64 ECTS, co jest zgodne z obowiązującymi przepisami.

Na studiach II stopnia przedmioty do wyboru obejmują następujące ich grupy: przedmioty ograniczonego wyboru z grupy kierunkowych dla kierunku (150 godzin na studiach stacjonarnych i 80 godzin na studiach niestacjonarnych, 15 punktów ECTS na obu trybach studiów) oraz przedmioty wybieralne z grupy ogólnych (90 godzin na studiach stacjonarnych i 48 godzin na studiach niestacjonarnych, z liczbą 9 ECTS dla obydwu form studiów) realizowane w semestrach 3-4. Przedmiotem wyboru przez studentów jest także język obcy i seminarium dyplomowe. Do zajęć do wyboru przypisano 46,7% łącznej liczby ECTS, tj. 56 ECTS, co jest zgodne także w tym przypadku z obowiązującymi przepisami.

W programie studiów I stopnia ujęte zostały zajęcia związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie, do której przyporządkowany jest kierunek studiów. Na zajęcia przygotowujące studentów do prowadzenia działalności naukowej bądź udziału w niej przewidziano 1230 godzin na studiach stacjonarnych i 748 na niestacjonarnych. Dla obydwu form studiów przypisano do nich po 126 punktów ECTS, tj. 70% ich łącznej liczby. Spełniony jest tym samym wymóg przypisania do tej grupy zajęć więcej niż połowy łącznej liczby punktów ECTS.

Na studiach II stopnia na zajęcia przygotowujące studentów do prowadzenia działalności naukowej bądź udziału w niej przewidziano 750 godzin na studiach stacjonarnych i 424 na niestacjonarnych. Dla obydwu form studiów przypisano do nich po 102 punkty ECTS, tj. 85% ich łącznej liczby.

Dobór przedmiotów, na których realizowane są treści kształcenia związane z wynikami działalności naukowej Uczelni jest prawidłowy. Studenci przygotowujący prace dyplomowe włączani są do projektów naukowo-badawczych, których wykonawcami są nauczyciele akademicy.

Program studiów I i II stopnia oferuje naukę języka obcego. Nie są w nim natomiast ujęte zajęcia w języku obcym z innych przedmiotów.

W programie studiów I i II stopnia nie są ujęte przedmioty z dziedziny nauk humanistycznych.

Program studiów I i II stopnia obowiązujący od roku akademickiego 2019/2020 nie przewiduje prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. W związku z ograniczeniami w funkcjonowaniu Uczelni wprowadzanymi na szczeblu ogólnokrajowym od marca 2020 r. Uczelnia wprowadzała kolejne regulacje dostosowujące prowadzenie kształcenia do sytuacji wynikającej z rozwoju pandemii. Rozwiązania obecnie obowiązujące w Uczelni wprowadzone Zarządzeniem Nr 5 Rektora Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie z dnia 18 stycznia 2021 r. w sprawie organizacji kształcenia w semestrze letnim roku akademickiego 2020/2021 w związku z zagrożeniem wirusem SARS-CoV-2 określają w szczególności sposoby prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Rekomendowaną formą prowadzenia zajęć dydaktycznych jest forma zdalna. W formie zdalnej prowadzone są w szczególności wszystkie wykłady. Formy tradycyjne prowadzenia zajęć dydaktycznych ograniczane są do niezbędnego minimum w przypadku zajęć, które nie mogą być zrealizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość.

Metody kształcenia określone zostały w sylabusach przedmiotów. Wykłady prowadzone są z zastosowaniem metod podających i są z reguły wspierane prezentacją multimedialną oraz dyskusją inicjowaną przez prowadzącego. Do prowadzenia ćwiczeń stosowane są metody pozwalające na aktywizowanie studentów i odwołujące się do ich wiedzy i umiejętności, są to w szczególności: ćwiczenia praktyczne z wykorzystaniem oprogramowania informatycznego, praca projektowa z wykorzystaniem tekstów źródłowych, zadania problemowe i obliczeniowe, analiza studium przypadku. Na seminariach dyplomowych doskonalone są umiejętności dotyczące gromadzenia i analizowania danych, przygotowania wystąpień ustnych z wykorzystaniem technik prezentacji, dyskusji prezentowanych zagadnień i wyrażania krytycznych opinii.

Analiza sylabusów wskazuje, że na kierunku stosowany jest szeroki zestaw metod kształcenia, są one dostosowane do specyfiki poszczególnych przedmiotów i zapewniają osiągnięcie przez studentów wszystkich przyjętych dla nich efektów uczenia się, a w konsekwencji także kierunkowych efektów uczenia się.

Zajęcia na kierunku prowadzone są przy wsparciu właściwie dobranych środków i narzędzi dydaktycznych wspomagających osiąganie przez studentów efektów uczenia się. Do prowadzenia wykładów wykorzystuje się środki techniki informacyjno-komunikacyjnej oraz narzędzia multimedialne, które znajdują się na wyposażeniu sali dydaktycznych.

W ramach zajęć ćwiczeniowych studenci nabywają umiejętności wykorzystywania nowoczesnego oprogramowania przydatnego w pracy zawodowej lub naukowej. Studenci korzystają w szczególności z oprogramowania Microsoft Office oraz Libre Office (edytor tekstów, arkusz kalkulacyjny, program do tworzenia prezentacji multimedialnych), programów do tworzenia map (QGIS, ArcGIS, Google Earth), programów statystycznych (program Statistica, Gretl, SPSS), programów do grafiki inżynierskiej (AutoCAD, NanoCAD), PS IMAGO PRO, Legalis, Eikon, RStudio oraz bazy i portalu EMIS.

Zajęcia z szeregu przedmiotów kierunkowych prowadzone są z zastosowaniem narzędzi informatycznych obejmujących najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej z zakresu ekonomii. Szerokie zastosowanie mają w szczególności arkusze Excel pozwalające na praktyczne przygotowanie studentów do pracy w różnych programami komputerowymi.

Stosowane metody kształcenia są zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania, stymulują do samodzielności a w konsekwencji umożliwiają osiągnięcie efektów uczenia się przyjętych dla kierunku. Metody kształcenia oparte na przygotowaniu prac projektowych z wykorzystaniem tekstów źródłowych, zadań problemowych i obliczeniowych, analiz studium przypadku umożliwiają przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny, do której kierunek jest przyporządkowany i udziału w działalności badawczej.

Od marca 2020 r. w związku z wprowadzeniem zarządzenia Rektora w sprawie zapobiegania rozprzestrzenianiu się koronawirusa SARS-CoV-2 podjęto działania zmierzające do wprowadzenia kształcenia zdalnego z wykorzystaniem różnych dostępnych technik i narzędzi zdalnych, jak Moodle, MS Teams, eHMS, Skype, Adobe Connect, Zoom, e-mail. Od maja 2020 r. wszystkie zajęcia odbywają się w trybie rzeczywistym z możliwością kontaktu audio i video z prowadzącym. Zgodnie z regulacjami obowiązującymi w semestrze letnim roku akademickiego 2020/2021 do prowadzenia zajęć zdalnych wykorzystywane są platformy Moodle z narzędziem BigBlueButton oraz portal edukacyjny z aplikacją MS Teams. Narzędzia te i sposób ich wykorzystania do prowadzenia zajęć na kierunku umożliwiają osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów uczenia się. W okresie obowiązywania ograniczeń związanych z pandemią odnoszących się do realizacji zajęć w bezpośrednim kontakcie nauczycieli akademickich i studentów wprowadzono możliwość zmiany metod kształcenia określonych w sylabusach przedmiotów na metody dostosowane do warunków kształcenia na odległość. Zmiany te mogą być dokonywane na podstawie uzasadnionego wniosku skierowanego do dziekana. Dotychczas zmiany takie nastąpiły w odniesieniu do dwóch przedmiotów.

Metody kształcenia stosowane w ramach lektoratów pozwalają na osiągnięcie umiejętności komunikowania się studentów w języku obcym - dla studiów I stopnia na poziomie B2, a dla studiów II stopnia na poziomie B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Przepisy obowiązujące w Uczelni umożliwiają dostosowanie procesu nauczania do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych studentów oraz realizowanie przez nich indywidualnych ścieżek kształcenia. Regulamin studiów pozwala na indywidualną organizację toku studiów w trzech formach: indywidualnego programu studiów, indywidualnego planu zajęć oraz spersonalizowanego planu studiów. Indywidualny program studiów przeznaczony jest dla szczególnie uzdolnionych studentów, wyróżniających się wynikami w nauce, dla których studiowanie w tej formie pod opieką nauczyciela akademickiego pozwala na pogłębienie zainteresowań naukowych. Indywidualny plan zajęć realizowany jest pod opieką nauczyciela akademickiego i dotyczy studentów z niepełnosprawnością, studentek w ciąży, studentów będącymi rodzicami. W szczególnie uzasadnionych przypadkach może on być realizowany także przez innych studentów (np. zaangażowanych w prace kół naukowych, wykazujących wybitne osiągnięcia sportowe, artystyczne). Program studiów według spersonalizowanego planu studiów realizują studenci przyjęci na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się. W ramach wskazanych form indywidualizacji procesu nauczania przewiduje się możliwość wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość, w tym w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami, np. przez udostępnianie materiałów dydaktycznych czy umożliwienie kontaktów na odległość. Obecnie na kierunku nie ma studentów studiujących w ramach którejś z trzech form indywidualizacji procesu nauczania.

Studenci mają także możliwość dostosowania procesu nauczania do swoich indywidualnych potrzeb poprzez udział w międzynarodowych szkołach letnich i zimowych, jednosemestralnych lub rocznych studiach wymiennych w ramach programu mobilności ERASMUS+, odbywanie części studiów w innej uczelni w kraju na podstawie porozumień lub programów, których Wydział lub SGGW jest uczestnikiem (np. MostAR).

Metody i techniki kształcenia na odległość w okresie przed pandemią, w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne były wykorzystywane jedynie pomocniczo. Studenci korzystali ze skrzynek e-

mail jako narzędzi do konsultacji oraz przekazywania częściowych prac wykonanych w ramach pracy własnej. Za pośrednictwem platformy e-learningowej SGGW i mailem studenci otrzymują także rekomendowane przez wykładawców materiały dydaktyczne.

Program studiów obejmuje obowiązkowe praktyki zawodowe na studiach I stopnia. Zasady ich odbywania reguluje dokument pod nazwą „Cele, program i regulamin praktyk”, dostępny również na stronie internetowej Uczelni.

Celem praktyk jest: umożliwienie studentowi zweryfikowania wiedzy zdobytej na zajęciach dydaktycznych w praktyce, pozyskanie informacji ekonomiczno-produkcyjnych z instytucji lub jednostki gospodarczej w celu ich analizy za zajęciach dydaktycznych po odbyciu praktyk oraz nabycie niezbędnego na rynku pracy doświadczenia praktycznego.

Dodatkową formą zajęć praktycznych realizowanych na Uczelni jest praktyka w gospodarstwach rolniczych w formie wyjazdów seminaryjnych w połączeniu z zajęciami *ekonomika i organizacja przedsiębiorstw rolniczych*. Celem tych praktyk jest poznanie przez studentów sposobów zarządzania gospodarstwem rolniczym, zapoznanie ich z systemem ewidencji księgowej stosowanej w gospodarstwie rolniczym, umożliwienie studentom poznania otoczenia gospodarstwa, zwłaszcza działalności instytucji i przedsiębiorstw współpracujących z gospodarstwem, a także pozyskanie przez studentów danych produkcyjno-ekonomicznych z gospodarstwa rolniczego w celu wykorzystania ich na zajęciach z *ekonomiki i organizacji przedsiębiorstw rolniczych*.

Efekty uczenia się dla praktyk zawarte są w sylabusie i odnoszą się do efektów kierunkowych dotyczących obszaru wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Określono trzy efekty, po jednym z obszaru wiedzy (rozumie znaczenie doświadczenia praktycznego w funkcjonowaniu na rynku pracy), umiejętności (wykorzystuje zdobytą na zajęciach wiedzę do działań praktycznych w przedsiębiorstwie i instytucjach finansowych) i kompetencji społecznych (współpracuje w grupie i gotów jest do podjęcia wyzwań związanych z pracą zawodową). Ogólne sformułowanie efektów wynika z faktu, iż zaplanowano jeden sylabus dla praktyk odbywanych w różnych miejscach, co znajduje odzwierciedlenie w programach przedstawionych w Regulaminie praktyk.

Efekty uczenia się zakładane dla praktyk są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć, na przykład efekt w obszarze umiejętności wprost wpisuje się w efekt PIR1_KU01 (potrafi wykorzystywać wiedzę podczas doboru źródeł danych, metod, narzędzi, dokonywania analiz i obliczeń w zakresie zjawisk zachodzących w obszarze finansów i rachunkowości, a także krytycznej oceny i interpretacji uzyskanych wyników).

Program praktyk uzależniony jest od rodzaju jednostki, w której są one realizowane. W dokumentacji dotyczącej praktyk sformułowano osobny program dla praktyk odbywanych w: a) przedsiębiorstwach produkcyjnych, handlowych i usługowych prowadzących ewidencję księgową (zakłady przetwórstwa rolnego, przedsiębiorstwa transportowe, sieci handlowe i inne), b) bankach i instytucjach parabankowych, c) urzędach skarbowych, d) firmach ubezpieczeniowych, e) urzędach centralnych i lokalnych (urzędy powiatowe i gminne, ośrodki doradztwa rolniczego, agencjach rządowych – ARiMR, PARP itp.), f) biurach maklerskich, g) biurach rachunkowych/podatkowych, h) firmach leasingowych i funduszach powierniczych.

Wymiar praktyk wynosi 180 godzin, przyporządkowano im 6 punktów ECTS, co jest zgodne z wymaganiami. Praktyka zawodowa realizowana jest w czasie drugiego roku studiów w dni wolne od zajęć dydaktycznych lub po 4 semestrze w czasie wakacji. Zaliczenie praktyki jest niezbędnym wymogiem do zaliczenia piątego semestru studiów. Umiejscowienie praktyk w programie studiów umożliwia realizację celów przed nimi stawianych i osiągnięcie zaplanowanych efektów uczenia się.

Praktyki realizowane są w podmiotach gospodarczych (sieć sklepów spożywczych, banki i parabanki, firmy o profilu finansowym, biura rachunkowe i podatkowe, firmy informatyczne, firmy prowadzące handel zagraniczny i inne wymienione z nazwy w raporcie samooceny) oraz urzędach państwowych

i samorządowych (urzędy gminne i powiatowe, ministerstwa, urzędy skarbowe, sieć badawcza, banki spółdzielcze i inne również wymienione z nazwy). Na kierunku na 133 studentów, którzy w roku 2019/2020 odbyli praktyki, aż 44 odbyło je w przedsiębiorstwach handlowo-usługowych, a po 18 studentów - w biurach rachunkowo-podatkowych i biurach doradczych. Pozostałe 53 osoby odbyły praktyki w przedsiębiorstwach ubezpieczeniowych (10), przedsiębiorstwach produkcyjnych (9), urzędach samorządowych (8), przedsiębiorstwach transportowych (6), bankach komercyjnych (5), innych jednostkach turystycznych i gastronomicznych (3), bankach spółdzielczych (2), urzędach centralnych (1) i skarbowych (1).

Dobór miejsc odbywania praktyk zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się zaplanowanych dla praktyk.

Efekty uczenia się uzyskane w trakcie praktyk weryfikowane są na podstawie przedłożonej przez studenta dokumentacji. Dokumentowanie przebiegu praktyk obejmuje: sporządzenie szczegółowego raportu z praktyki w wersji papierowej i elektronicznej, przygotowania prezentacji o jednostce, prowadzenia zapisów w dzienniczku praktyk, dotyczących wykonywanych prac, czasu ich trwania oraz własnych obserwacji i wniosków, a także zadań wyznaczanych przez opiekunów praktyk ze strony jednostki przyjmującej.

W celu uzyskania zaliczenia praktyk student zobowiązany jest do przedłożenia:

1. zaświadczenia stwierdzającego odbycie praktyk, podpisanego przez dyrektora jednostki przyjmującej
2. opinii o studencie z miejsca praktyk wystawionej w dzienniczku przez dyrektora jednostki przyjmującej
3. wypełnionego dzienniczka praktyk, który powinien zawierać informacje o miejscu praktyki, opis wykonywanych czynności oraz zdobytych umiejętności i wiadomości
4. raportu z praktyk sporządzonego według wytycznych właściwych dla kierunku ekonomia
5. prezentacji jednostki przyjmującej na praktyki w wersji elektronicznej.

Zaliczenie praktyk odbywa się przed komisją złożoną z pracowników Uczelni, która potwierdza osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Obecnie z powodu pandemii zawieszono ten sposób weryfikacji efektów na rzecz oceny dokumentacji.

Na szczególne podkreślenie zasługuje niezwykle starannie opracowana dokumentacja, zwłaszcza wzór raportu końcowego z praktyk składanego przez studentów. Obejmuje on 18 zagadnień: 1) podstawowe dane dotyczące instytucji, w której odbywana jest praktyka, 2) ogólną charakterystykę przedsiębiorstwa (profil i rodzaj działalności, formę organizacyjno-prawną, formę własności, tradycję i historia instytucji), 3) strukturę organizacyjną firmy, 4) system zarządzania (schemat struktury zarządzania, podział kompetencji i obowiązków), 5) szczegółową charakterystykę działalności, 6) organizację procesu produkcji i świadczenia usług, 7) organizację zaopatrzenia i logistykę, 8) wdrażanie nowych produktów i usług, 9) jakość, 10) politykę cenową firmy, 11) organizację sprzedaży i dystrybucji, 12) promocję firmy i jej produktów, 13) zarządzanie marką, 14) zatrudnienie w przedsiębiorstwie, 15) system informacji marketingowej, 16) miejsce firmy/instytucji w otoczeniu makroekonomicznym, 17) miejsce firmy/instytucji w otoczeniu mikroekonomicznym, 18) uwarunkowania prawne wpływające na działalność przedsiębiorstwa/instytucji. Na podstawie tak sporządzonego raportu i prezentacji studenta przed komisją możliwa jest bardzo rzetelna ocena stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przewidzianych dla praktyk.

Obecnie opiekunem praktyk jest pracownik dydaktyczny Uczelni, który funkcję tę pełni od bieżącego roku akademickiego. W związku z planowaną zmianą przez cały rok poprzedni trwało przygotowanie do objęcia tej funkcji pod nadzorem poprzedniego wieloletniego opiekuna praktyk. Kompetencje opiekuna praktyk obejmują pełne przygotowanie merytoryczne, umiejętności z zakresu organizacji, planowania i kontrolowania praktyk zawodowych, umiejętność oceny postawy praktykantów oraz

przygotowanie interpersonalne do realizacji zadań z tego zakresu (identyfikacja z pełnioną rolą i radzenie sobie z rzeczywistością gospodarczą). Opiekun nie ma doświadczenia zawodowego poza Uczelnią. Brak również sformalizowanych kryteriów, które spełniać powinien opiekun praktyk. Przedstawione informacje świadczą jednak o tym, że nie ma to negatywnego wpływu na organizację i przebieg praktyk, a wszystkie procesy przebiegają prawidłowo.

Opiekun praktyk na początku semestru letniego organizuje spotkanie z rocznikiem studentów realizujących praktyki i szczegółowo omawia zasady ich odbywania (regulamin i formularze dokumentacji). Przedstawia wymagania oraz rekomenduje zakłady, instytucje i jednostki prowadzące produkcję, usługi, prace administracyjne w zakresie wykorzystania zasobów, zarządzania, ochrony, przekształcania lub zagospodarowania środowiska gwarantujące osiągnięcie wymaganych kompetencji i efektów uczenia się. Przez cały semestr letni pełni dyżur dwa razy w tygodniu w celu umożliwienia załatwienia wszelkich spraw organizacyjnych i formalnych związanych z odbyciem praktyk. Sprawdza i ocenia przygotowaną dokumentację przez studentów. Archiwizuje dokumenty dotyczące realizacji praktyk.

Opiekun praktyk jest powoływany i podlega Dziekanowi Wydziału.

Infrastruktura i wyposażenie miejsc odbywania praktyk są zgodne z potrzebami procesu nauczania, umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, a również prawidłową realizację praktyk. Praktyka zawodowa odbywana jest przez studentów wyłącznie w jednostkach zaakceptowanych przez opiekuna praktyk, a podstawą akceptacji miejsca praktyk jest profil działalności zgodny z kierunkiem studiów oraz dostępna infrastruktura i wyposażenie miejsc umożliwiające nabycie przez studentów kierunkowych efektów uczenia się i zapewniające prawidłową realizację praktyk. Potencjalne miejsca odbywania praktyk są dokładnie opisane w Regulaminie praktyk. Są to między innymi jednostki branżowe, naukowe, administracyjne, usługowe i produkcyjne.

Również w przypadku odbywania praktyk w formie pracy zdalnej dobór podmiotu przyjmującego i stosowane narzędzia są zgodne z potrzebami procesu nauczania oraz umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się i prawidłową realizację praktyk.

Organizacja praktyk odbywa się w oparciu o dostępny na stronie internetowej Regulamin praktyki zawodowej. Określa on również obowiązki opiekunów praktyk ze strony Uczelni, które obejmują: akceptowanie lub odrzucanie miejsc praktyk proponowanych przez studentów, bieżącą kontrolę studentów na praktyce (telefonicznie lub w drodze wizyt osobistych), udzielanie pomocy studentom i rozwiązywanie związanych z realizacją praktyk, zorganizowanie i uczestnictwo w dwóch terminach zaliczenia praktyk. Opiekun praktyk sprawdza i ocenia dokumentację przygotowaną przez studentów. Podczas obowiązywania ograniczonego funkcjonowania Uczelni zaliczenie praktyk odbywa się na podstawie przedstawionej przez studenta dokumentacji.

Nadzór merytoryczny nad realizacją praktyki pełni opiekun ze strony jednostki przyjmującej, wyznaczany przez jej dyrektora. Najczęściej jest to osoba z kompetencjami kierowniczymi. Opiekun zapoznaje studenta z organizacją jednostki, przepisami BHP i procedurami, zleca zadania do wykonania i rozlicza je, podpisuje karty tygodniowe oraz wypełnia zaświadczenie o odbytej praktyce i ocenia praktykanta. Obowiązki opiekuna praktyk ze strony jednostki nie są ujęte w Regulaminie praktyk, ale wynikają z treści umowy zawieranej między Uczelnią a podmiotem przyjmującym na praktyki.

Kwalifikowanie na praktykę obejmuje przedłożenie przez studenta oświadczenia kierownika jednostki potwierdzającego zgodę na odbycie w jego jednostce praktyk lub też dokumentu potwierdzającego pracę w tej jednostce, która mogłaby być zaliczona na poczet obowiązkowych praktyk przewidzianych programem studiów. Nie ma żadnych innych warunków kwalifikowania na praktykę.

Praktyka może zostać zaliczona na podstawie pracy zawodowej, ale podlega dokładnie tym samym rygorom zaliczenia, to jest student zobowiązany jest do uzyskania zgody opiekuna i przygotowania pełnej dokumentacji praktyk oraz przeprowadzenia prezentacji jednostki przyjmującej.

Praktyka podlega kontroli w losowo wybranych jednostkach. Kontrola jest prowadzona przez opiekuna praktyk z ramienia Uczelni i polega na przeprowadzeniu rozmowy telefonicznej z kierownikiem jednostki, w której student odbywa praktykę lub na wizytacji miejsca pracy. W przypadku stwierdzenia jakichkolwiek nieprawidłowości podejmowane są działania korygujące, a z rozmowy lub wizyty sporządzana jest notatka. Zasady odbywania kontroli nad praktykami nie są ujęte w dokumentacji, ale kontrola ta jest faktycznie prowadzona, co potwierdzają notatki przedstawione w trakcie wizytacji.

Zgodnie z Regulaminem studenckich praktyk zawodowych studenci samodzielnie wybierają miejsca odbywania praktyk, co pozwala na wybór jednostki administracyjnej czy przedsiębiorstwa, odpowiadającego indywidualnym zainteresowaniom.

Praktyka może odbywać się w polskich lub zagranicznych instytucjach i przedsiębiorstwach wskazanych przez studenta i zaakceptowanych przez opiekuna praktyk na kierunku. Brak jest jasno sprecyzowanych i zapisanych kryteriów jakościowych, które muszą spełniać placówki przyjmujące studentów na praktyki oraz przyjętych formalnie reguł zatwierdzania miejsca odbywania praktyki samodzielnie wybranego przez studenta. W Regulaminie praktyk w części programowej są jednak wyraźne wskazania rodzajów jednostek, w których praktyki powinny być odbywane.

Praktyki po zakończeniu danego cyklu są przedmiotem systematycznych analiz zespołu roboczego ds. jakości kształcenia.

Opiekun praktyk wraz z zespołem dokonuje rocznego przeglądu odbytych praktyk w zakresie organizacji procesu oraz stopnia osiągania założonych efektów uczenia się z uwzględnieniem opinii praktykodawców i sporządza raport, który po zaopiniowaniu przez Radę Programową, jest zatwierdzany przez Dziekana.

Efektem takich analiz i przeglądów są zmiany wprowadzane do organizacji i realizacji praktyk, na przykład w lutym 2020 r. dokładniej określono podmioty, w których studenci mogą realizować praktyki i doprecyzowano zapisy w sformułowaniu celów praktyk oraz regulaminie. W lutym 2021 r. z powodu sytuacji epidemicznej wydłużono możliwość odbycia praktyk do końca 6 semestru oraz podjęto decyzje o zaliczeniu praktyk na podstawie złożonej dokumentacji.

Wśród dokumentów, na podstawie których zaliczane są zajęcia praktyka zawodowa, jest nieobowiązkowa ankieta oceny miejsca praktyk wypełniana przez studentów. Ocena taka dostarcza opiekunowi praktyk na kierunku danych dotyczących przebiegu praktyk, celowości dalszej współpracy lub zweryfikowania jej czy wręcz zaprzestania, jeżeli nie spełnia lub nie realizuje założeń praktyki zawodowej.

Ogólne zasady dotyczące organizacji procesu nauczania określone zostały w Regulaminie studiów. Szczegółowe rozwiązania w zakresie organizacji roku akademickiego zawarte są w zarządzeniach Rektora. Rok akademicki dzieli się na dwa semestry obejmujące okresy zajęć dydaktycznych, sesje egzaminacyjne oraz sesje poprawkowe. Poszczególne sesje trwają 8-9 dni, co jest wystarczające do przeprowadzenia egzaminów.

Zajęcia na studiach stacjonarnych odbywają się od poniedziałku do piątku w cyklach co dwa tygodnie. Zajęcia rozłożone są w trakcie całego dnia w godzinach od 8.00 do 20.00. Pomiędzy poszczególnymi zajęciami przewidziane jest co najmniej 15 minut przerwy. Większość zajęć odbywa się w blokach 2 jednostek lekcyjnych. Natomiast na studiach niestacjonarnych zajęcia organizowane są w ramach 6-8 zjazdów w semestrze i prowadzone są w piątki w godz. 16.00-20.00 oraz soboty i niedziele w godz. 8.00-18.00/20.00. Zajęcia z poszczególnych przedmiotów odbywają się z reguły w blokach 2-godzinnych, chociaż niekiedy także w 4-godzinnych. Takie rozplanowanie zajęć jest prawidłowe i umożliwia studentom efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się.

Określony w harmonogramie zajęć oraz przewidziany dla poszczególnych zajęć przez osoby je prowadzące czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia weryfikację

wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Treści programowe dla studiów I i II stopnia są zgodne z przyjętymi dla nich szczegółowymi efektami uczenia się. Treści te uwzględniają aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie ekonomia i finanse, do której jest przyporządkowany kierunek, jak również wyniki działalności naukowej prowadzonej w Uczelni w tej dyscyplinie.

Łączny nakład pracy wyrażony w punktach ECTS jest dla obydwu poziomów studiów zgodny z przepisami, a struktura punktów przypisanych do grup zajęć i poszczególnych jest właściwa z punktu widzenia możliwości osiągnięcia założonych efektów uczenia się. Punkty ECTS są równomiernie rozłożone we wszystkich semestrach. Liczba godzin zajęć realizowanych z bezpośrednim udziałem nauczycieli i studentów dla poszczególnych ich grup pozwala na osiągnięcie założonych efektów uczenia się. Na studiach stacjonarnych przekracza przy tym połowę punktów ECTS przyjętych dla całego programu. Sekwencja realizacji zajęć, zarówno na studiach I, jak i II stopnia jest prawidłowa z punktu widzenia następstwa i powiązania treści programowych i umiejętności w ich ramach kształtowanych. Proporcje zajęć realizowanych w poszczególnych formach są dostosowane do ogólnoakademickiego profilu kształcenia, przewidują w szczególności prowadzenie większości zajęć w formie wykładu i ćwiczeń, co pozwala na osiągnięcia założonych efektów uczenia się. Studenci mają zapewnioną możliwość wyboru zajęć a łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom do wyboru spełnia wymagania określone w przepisach. Prawidłowo zostały dobrane zajęcia związane z działalnością naukową i dla obydwu stopni studiów spełniony jest określony w przepisach wymóg przyporządkowania im co najmniej połowy punktów ECTS. Program studiów na obydwu stopniach uwzględnia naukę języka obcego. Program studiów stacjonarnych I stopnia i niestacjonarnych studiów II stopnia nie przewiduje stosowania metod i technik kształcenia na odległość. W okresie pandemii nastąpiło zgodnie z ogólnie obowiązującymi regulacjami przejście dla wszystkich zajęć na nauczanie w trybie zdalnym.

Zajęcia na kierunku prowadzone są w oparciu o szeroki zestaw metod dydaktycznych, prawidłowo dostosowanych do poszczególnych zajęć. Wykorzystywane są nowoczesne metody i wspomagające je narzędzia i techniki pozwalające na osiągnięcie przez studentów wszystkich przyjętych dla poszczególnych przedmiotów i całych studiów efektów uczenia się. Metody kształcenia pozwalają na przygotowanie studentów do prowadzenia badań naukowych i udziału w nich. Metody kształcenia stosowane na lektoratach pozwalają na nabycie przez studentów kompetencji językowych w zakresie posługiwania się fachowym językiem obcym. Metody i techniki kształcenia na odległość, w okresie przed wprowadzeniem regulacji związanych z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się pandemii, wykorzystywane były jedynie pomocniczo. W Uczelni wprowadzono rozwiązania umożliwiające dostosowanie procesu nauczania do zróżnicowanych potrzeb grupowych i indywidualnych, w tym osób z niepełnosprawnościami.

Na kierunku praktyki zawodowe są integralną częścią programu studiów, choć jest to kierunek ogólnoakademicki. Efekty uczenia się dla praktyk są zgodne z efektami uczenia się pozostałych zajęć, a treści programowe i wymiar praktyk oraz przyporządkowana im liczba punktów ECTS, umiejscowienie w programie i miejsca odbywania zapewniają możliwość osiągnięcia w pełni

zaplanowanych efektów uczenia się. Metoda weryfikacji stopnia ich osiągnięcia jest dobrze dobrana i oparta w dużej mierze na bardzo starannie opracowanej dokumentacji.

Nadzór nad praktykami pełni dobrze do tego przygotowany opiekun, natomiast po stronie podmiotów przyjmujących – osoby wyznaczone przez podmioty przyjmujące w oparciu o zapisy umowy zawartej z Uczelnią. Praktyki podlegają kontroli opiekuna, utrzymywany jest kontakt między nim a podmiotem przyjmującym. Miejsca praktyk wybierane są przez studentów, ale w razie jakichkolwiek problemów do dyspozycji jest pula miejsc w podmiotach współpracujących z Uczelnią w tym zakresie. Wszystkie miejsca praktyk muszą zapewniać możliwość osiągnięcia zaplanowanych efektów uczenia się, a ich kategorie są wprost wymienione w Regulaminie praktyk.

Program praktyk, osoby sprawujące nadzór nad praktykami z ramienia uczelni oraz opiekunowie praktyk, realizacja praktyk, efekty uczenia się osiągane na praktykach podlegają systematycznej ocenie, dokonywanej z udziałem studentów.

Organizacja procesu nauczania, w tym rozplanowanie zajęć na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych, umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na udział studentów w zajęciach i samodzielne uczenie się oraz uwzględnia niezbędny czas na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki przyjęć na studia określone są w corocznie przyjmowanych uchwałach Senatu. Są one podejmowane na rok przed rozpoczęciem roku akademickiego, którego dotyczy rekrutacja.

Warunki przyjęć kandydatów na studia I stopnia zapewniają równe szanse na ich podjęcie a jednocześnie umożliwiają selektywny dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia przyjętych w programie studiów efektów uczenia się. Podstawą przyjęcia na studia I stopnia o profilu ogólnoakademickim są wyniki uzyskane na egzaminie maturalnym z matematyki (z wagą 0,6) oraz języka obcego nowożytnego (z wagą 0,2) oraz języka polskiego albo geografii, albo wiedzy o społeczeństwie albo historii (z wagą 0,2). Tak postawione wymagania pozwalają na wyłonienie kandydatów na studia, którzy są zdolni uzyskać umiejętności analityczne lub prowadzić badania naukowe. W Uczelni przyjęto także odpowiednie zasady zwalniania z postępowania kwalifikacyjnego laureatów olimpiad centralnych i konkursów. Należy również wskazać, że w jednostce prowadzony jest program edukacji ekonomicznej przeznaczony dla uczniów szkół średnich – Akademia Przedsiębiorczości WE SGGW. Laureaci Konkursu odbywającego się podczas drugiego etapu Akademii Przedsiębiorczości uzyskują prawo do podjęcia studiów na jednym z pięciu kierunków prowadzonych w jednostce. Kandydaci na studia przyjmowani są na podstawie list rankingowych do wysokości limitu miejsc.

Od kandydatów na studia II stopnia wymagane jest osiągnięcie na wcześniejszym etapie kształcenia efektów uczenia się przyjętych dla studiów I stopnia na kierunku ekonomia lub innym uznanym za zbliżony (finanse i rachunkowość, zarządzanie, logistyka). Kandydaci na studia II stopnia, którzy

ukończyli inny kierunek studiów, muszą potwierdzić osiągnięcie wymaganych efektów uczenia się zdając test kompetencyjny. Przyjęcia na studia odbywają się do wysokości limitu miejsc na podstawie średniej ocen ze studiów I stopnia, które służą do sporządzenia listy rankingowej kandydatów. W roku akademickim 2019/2020 79% kandydatów przyjętych na studia stacjonarne i niestacjonarne II stopnia było absolwentami kierunku ekonomia, 18% kierunków pokrewnych i jedynie 3% innych kierunków studiów. W roku akademickim 2020/2021 78% kandydatów przyjętych na studia stacjonarne II stopnia ukończyło kierunek ekonomia, 15% kierunki pokrewne a pozostałe 7% inny kierunek.

Cudzoziemcy przystępują do kwalifikacji na studia I i II stopnia w drodze postępowania ustalonego dla kandydatów na zasadach ogólnie obowiązujących. Do postępowania kwalifikacyjnego może być przy tym dopuszczony cudzoziemiec, który legitymuje się wymaganymi przez obowiązujące w tym zakresie przepisy dokumentami i posiada udokumentowaną znajomość języka polskiego.

Rekrutacja prowadzona jest przez Uczelnianą Komisję Rekrutacyjną, której podlegają Wydziałowe Komisje Rekrutacyjne.

Przyjęte dla kierunku studiów warunki rekrutacji są przejrzyste, terminy rejestracji, terminy weryfikacji efektów uczenia się i różnic programowych, terminy składania dokumentów podawane są w kalendarium rekrutacji na stronie internetowej Uczelni. Kandydaci mają możliwość sprawdzenia swojej sytuacji związanej z rekrutacją za pośrednictwem internetowego Systemu Obsługi Kandydatów. Obecnie obowiązujące warunki rekrutacji nie uwzględniają informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów określone zostały w uchwale Senatu SGGW. W wyniku zastosowania procedury potwierdzenia efektów uczenia się możliwe jest zaliczenie nie więcej niż 50% punktów ECTS przypisanych do zajęć/przedmiotów objętych programem studiów. Pozytywne zakończenie procedury potwierdzającej pozwala na zaliczenie zajęć/modułów/przedmiotów i przyporządkowanej im liczby punktów ECTS z danego programu studiów i wystawienie oceny zgodnej ze skalą ocen określoną w Regulaminie Studiów SGGW. Od osób ubiegających się o przyjęcie na studia I stopnia wymaga się co najmniej pięciu lat doświadczenia zawodowego, posiadania kwalifikacji pełnej na poziomie 5 PRK albo kwalifikacji nadanej w ramach zagranicznego systemu szkolnictwa wyższego odpowiadającej poziomowi 5 Europejskich Ram Kwalifikacji. Natomiast od kandydata ubiegającego się o przyjęcie na studia II stopnia wymaga się kwalifikacji pełnej na poziomie 6 PRK i co najmniej trzy lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów I stopnia. W przebiegu procesu potwierdzania efektów uczenia się weryfikowana jest wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne kandydata. Wniosek kandydata jest rozpatrywany przez powołaną przez Dziekana Komisję. Decyzję o przyjęciu na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się podejmuje Komisja Rekrutacyjna. Osoba przyjęta na studia w wyniku tej procedury studiuje według indywidualnej organizacji studiów określonej w Regulaminie studiów SGGW. Przyjęte w Uczelni warunki i procedury są zgodnie z przepisami i zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów. W latach 2015-2020 w jednostce prowadzącej kierunek procedury te nie były jednak wykorzystywane w procesie rekrutacji kandydatów na studia.

Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej określone zostały w Regulaminie studiów. Przewidują one, że student może być także przyjęty na studia na kierunku w trybie przeniesienia z innej uczelni krajowej lub zagranicznej. Decyzję w tej sprawie podejmuje Prodziekan na podstawie umotywowanego wniosku kandydata, opinii dziekana wydziału, z którego student chce się przenieść oraz poświadczonej karty przebiegu studiów. Punkty ECTS uzyskane przez studenta w dotychczasowym przebiegu studiów mogą zostać uznane w całości w miejsce ujętych w programie studiów dla kierunku, na który student się przenosi, pod

warunkiem zbieżności efektów uczenia się dla programów studiów w obydwu uczelniach. W przypadku różnicy efektów uczenia się, możliwe jest uznanie części zrealizowanego programu studiów oraz punktów ECTS i wskazanie zajęć koniecznych do uzupełnienia wraz z terminami ich zaliczenia. W zależności od liczby stwierdzonych różnic programowych kandydat może uzyskać zgodę na kontynuację studiów od kolejnego semestru w stosunku do ostatniego zakończonego na uczelni opuszczanej lub od wcześniejszego. Warunkiem przeniesienia z innej uczelni jest zaliczenie przez studenta co najmniej jednego semestru studiów w uczelni, którą student opuszcza oraz legitymowanie się aktywnym statusem studenta w momencie podejmowania decyzji.

Studenci kierunku mogą ubiegać się o uznawanie efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni w związku z uczestnictwem w programach wymiany krajowej (program MostAR) lub zagranicznej (program Erasmus+) w ramach podpisanych przez Uczelnię umów. W tych przypadkach wymagana jest wstępna zgoda Prodziekana na realizację części studiów w ramach programów wymiany. Przedmioty, których efekty uczenia się nie mogą zostać uznane, muszą zostać odrobione w terminie ustalonym przez Prodziekana w ramach różnic programowych. W ramach programu Erasmus+ możliwa jest także realizacja praktyk zagranicznych, obowiązkowych lub nieobowiązkowych (dodatkowych).

Wskazane warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej stosowane w odniesieniu do kierunku zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektem uczenia się określonym w programie studiów.

Zasady i procedury dyplomowania określone zostały w Regulaminie studiów. Warunkiem uzyskania dyplomu ukończenia studiów, zarówno I, jak i II stopnia, jest uzyskanie zaliczeń i zdanie egzaminów z wszystkich przedmiotów ujętych w programie studiów, otrzymanie pozytywnej oceny pracy dyplomowej i pozytywnej oceny z egzaminu dyplomowego.

Warunki jakim powinna odpowiadać praca dyplomowa są określone w wytycznych ujętych w zarządzeniu Rektora oraz uszczegółwiających je wytycznych jednostki prowadzącej kierunek. Praca dyplomowa na studiach I stopnia powinna potwierdzać osiągnięcie efektów uczenia się nabytych w trakcie studiów w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych znajdujących potwierdzenie w rozwiązaniu określonego problemu teoretycznego lub praktycznego. Praca dyplomowa przygotowywana na studiach II stopnia powinna mieć charakter badawczy lub teoretyczno-badawczy i potwierdzać wiedzę i umiejętności dyplomanta związane z kierunkiem studiów oraz wskazywać na krytyczne rozumienie teorii i zasad ich stosowania, znajomość metod badawczych oraz umiejętność korzystania ze źródeł wiedzy na dany temat.

Regulacje przyjęte w Uczelni dopuszczają przygotowanie pracy dyplomowej w formie artykułu opublikowanego w czasopiśmie naukowym lub rozdziału w opiniowanej przez recenzentów zewnętrznych monografii.

Tematy prac dyplomowych są proponowane przez promotorów lub studentów i zatwierdzane przez Prodziekana. Promotorem pracy licencjackiej i magisterskiej może być pracownik ze stopniem naukowym doktora habilitowanego lub doktora, jednak w tym ostatnim przypadku warunkiem jest, aby recenzentem pracy magisterskiej był co najmniej doktor habilitowany. Promotorem pracy dyplomowej może być nauczyciel akademicki posiadający wykształcenie i/lub dorobek naukowy związany z obszarem kształcenia i dziedziną, w której kierunek studiów jest osadzony i/lub obszar jego zainteresowań naukowych obejmuje tematykę pracy. Praca dyplomowa jest weryfikowana za pomocą procedur JSA.

Egzamin dyplomowy odbywa się przed komisją powołaną przez Prodziekana, w skład której wchodzi minimum 3 osoby, w tym promotor lub recenzent oraz przewodniczący będący pracownikiem naukowym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego lub tytułem profesora.

W trakcie egzaminu dyplomowego na studiach I i II stopnia student przedstawia główne tezy pracy dyplomowej w formie prezentacji multimedialnej oraz udziela odpowiedzi na 2 wybrane losowo pytania egzaminacyjne dostępne na stronie internetowej jednostki i jedno dotyczące obszaru pracy dyplomowej. Zakres zagadnień egzaminu dyplomowego dla kierunku ekonomia obejmuje po 100 pytań na studiach I i II stopnia. Zagadnienia są ogłaszane studentom co najmniej trzy miesiące przed terminem egzaminu.

Warunkiem ukończenia studiów jest uzyskanie zaliczeń z zajęć ujętych w programie studiów (średnia ocen uzyskanych w trakcie studiów wpływa w 50% na ocenę końcową na dyplomie), uzyskanie oceny pozytywnej z pracy dyplomowej (średnia arytmetyczna ocen promotora i recenzenta pracy wpływa w 25% na ocenę końcową na dyplomie) oraz zdanie egzaminu dyplomowego (egzamin dyplomowy uznaje się za zdany po uzyskaniu oceny pozytywnej za każde z pytań egzaminacyjnych a średnia uzyskanych ocen wpływa w 25% na ocenę końcową na dyplomie).

Wynik egzaminu dyplomowego, bezpośrednio po jego zakończeniu, ogłasza dyplomantowi przewodniczący komisji w obecności jej członków.

Przedstawione zasady i procedury dyplomowania stosowane na kierunku są trafne, specyficzne i zapewniają właściwe potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów.

Zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie nauczania zostały sformułowane w Regulaminie studiów. Określają one prawa i obowiązki studenta związane z zaliczaniem przedmiotów oraz etapów studiów. Regulują one organizację procesu weryfikacji osiągnięć studenta, a w szczególności określają uprawnienia odwoławcze i konsekwencje braku zaliczenia przedmiotu.

Warunkiem wpisu studenta na kolejny semestr jest osiągnięcie przez niego efektów uczenia się przypisanych do przedmiotów ujętych w planie studiów danego semestru. W przypadku uzyskania ocen niedostatecznych studentowi przysługuje jeden termin poprawkowy. Regulamin studiów określa zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się. Studentowi, który kwestionuje uzyskaną ocenę przysługuje prawo złożenia pisemnego umotywowanego wniosku do Prodziekana o zaliczenie komisyjne. Zaliczenie to odbywa się przed komisją powołaną przez Prodziekana. Jednocześnie nauczyciele akademicki zobowiązani są do zapobiegania i reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem, jakie mogą wystąpić w procesie weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się.

Zgodnie z Regulaminem studiów na wniosek studenta z niepełnosprawnością, formy zaliczenia przedmiotu mogą zostać dostosowane do jego możliwości wynikających z niepełnosprawności. W zaliczeniach i egzaminach mogą uczestniczyć tłumacze języka migowego, a także asystenci osób z niepełnosprawnością ruchową i osób niewidomych.

Zasady i sposoby weryfikacji efektów uczenia się a także formy dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie efektów uczenia się opracowywane są przez koordynatora przedmiotu i zapisane w sylabusie. W sylabusach określono elementy i wagi mające wpływ na ocenę końcową. Wagi te zostały odniesione do poszczególnych sposobów weryfikacji efektów uczenia się. Warunki zaliczania zajęć określone w sylabusie przedstawiane są studentom na pierwszych zajęciach. Prowadzący zajęcia ma obowiązek do informowania studentów drogą mailową lub za pomocą systemu eHMS o uzyskanych przez nich ocenach i uzgadnia za pośrednictwem starosty ewentualny termin poprawkowy zaliczenia lub egzaminu. Regulamin studiów umożliwia studentom wgląd do ocenionych prac oraz zapoznania z wynikiem egzaminu komisyjnego.

System weryfikacji efektów uczenia się stosowany na kierunku zapewnia bezstronność, rzetelność i przejrzystość formułowania ocen oraz równe traktowanie studentów. Jest on w niezbędnym zakresie

adaptowany do indywidualnych potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Przyjęte w nim rozwiązania motywują studentów do systematycznej pracy.

W listopadzie 2020 r. zarządzenie Rektora określiło zasady weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się poza siedzibą Uczelni przy użyciu środków komunikacji elektronicznej. Wprowadza ono obowiązek zgodności stosowanych w tym trybie form weryfikacji z określonymi w sylabusach przedmiotów. Jedynie, jeżeli nie jest to możliwe, powinna być zastosowana inna adekwatna forma, która nie prowadzi do obniżenia wymagań w zakresie oceny. Jej zastosowanie wymaga złożenia udokumentowanego wniosku do dziekana. Dotychczas taka zmiana miała miejsce w odniesieniu do dwóch przedmiotów.

Wskazane powyżej regulacje wprowadzone w Uczelni dotyczące wykorzystania metod i technik kształcenia na odległość gwarantują prawidłową identyfikację studenta przystępującego do zaliczenia bądź egzaminu. Nakładają one na nauczycieli akademickich obowiązek przeprowadzania weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się określonych w programie studiów w formie zdalnej w taki sposób, aby zapewnić równość wymagań dla wszystkich przystępujących do nich studentów i jednocześnie minimalizować zagrożenie niesamodzielnosci studentów lub korzystania przez nich z niedozwolonych pomocy.

Metody weryfikacji osiągnięcia określonych dla każdego przedmiotu efektów uczenia się zostały wskazane w jego sylabusie. Są one prawidłowo dobrane do charakteru danego przedmiotu oraz przyjętych dla niego efektów szczegółowych. Efekty uczenia się w zakresie wiedzy i umiejętności weryfikowane są najczęściej na podstawie testów pisemnych lub komputerowych, oceny projektów i raportów przygotowywanych w ramach pracy indywidualnej lub zespołowej, kolokwium na ćwiczeniach, oceny praktycznych umiejętności weryfikowanych podczas zajęć terenowych. Efekty uczenia się w zakresie kompetencji społecznych weryfikowane są na podstawie oceny aktywności w trakcie dyskusji oraz oceny postaw studenta w trakcie zajęć. Metody weryfikacji efektów uczenia się stosowane w odniesieniu do zajęć przygotowujących studentów do prowadzenia działalności naukowej bądź udziału w niej umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania do wykonywania tych zadań. Efekty uczenia się uzyskane w trakcie praktyk weryfikowane są na podstawie przedłożonej przez studenta dokumentacji obejmującej wypełniony dziennik praktyk, sporządzony raport z praktyk i prezentację instytucji lub jednostki gospodarczej.

Należy podkreślić, że w sylabusie przedmiotu dla każdej ze stosowanych metod weryfikacji określono, które z efektów uczenia się są przy jej zastosowaniu weryfikowane. Rozwiązania takie zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się przyjętych dla kierunku.

W okresie obowiązywania regulacji dotyczących przeprowadzania weryfikacji efektów uczenia się z zastosowaniem środków komunikacji elektronicznej stosowane są w tym celu platforma Moodle z narzędziem BigBlueButton oraz Office 365, a w szczególności MS Teams i poczta elektroniczna w domenie edu.pl. Stosowanie tych narzędzi umożliwia skuteczne zastosowanie metod weryfikacji i oceny stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się przyjętych dla poszczególnych przedmiotów.

Weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia się w zakresie opanowania języka obcego przeprowadzana jest w oparciu o prace pisemne i prezentacje sprawdzające znajomość słownictwa, gramatyki, umiejętność rozumienia materiałów źródłowych oraz umiejętności komunikowania się. Na studiach I stopnia weryfikacja obejmuje sprawdzenie kompetencji językowych w zakresie znajomości języka obcego poprzez przeprowadzenie egzaminu na poziomie B2, a na stopniu drugim B2+.

Metody i narzędzia stosowane na kierunku do weryfikacji efektów uczenia się, w tym kompetencji językowych i zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych są dobrane prawidłowo i uwzględniają specyfikę przedmiotów i przypisane im efekty. Obowiązujące od czerwca 2020 r.

regulacje uczelniane przewidują, że egzaminy dyplomowe mogą być prowadzone w formie tradycyjnej albo zdalnej. Zasady przeprowadzania egzaminów dyplomowych poza siedzibą Uczelni z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej zapewniają ich prawidłowy przebieg.

W Uczelni opracowano i wdrożono regulacje dotyczące dokumentowania osiągnięć przez studentów efektów uczenia się. Osobą zobowiązaną do gromadzenia sylabusów przedmiotów, list obecności studentów na ćwiczeniach i seminariach, prac częściowych, kart egzaminacyjnych i zaliczeniowych jest koordynator danego przedmiotu. Dokumentacja potwierdzająca osiągnięcie założonych efektów uczenia się przechowywana jest przez osoby odpowiedzialne za tę weryfikację przez cały okres kształcenia na danym poziomie studiów wydłużony o jeden rok akademicki. Dokumentacja procesu dyplomowania w formie prac dyplomowych, raportów z Jednolitego Systemu Antyplagiatowego, kart oceny pracy, protokołu z egzaminu dyplomowego przechowywana jest w teczce absolwenta w archiwum jednostki. Należy przy tym wskazać, że w rezultacie ustawienia przez administratora systemu JSA kryterium oceny autentyczności pracy na bardzo wysokim poziomie podobieństwa, jednoznacznie dominują w odniesieniu do ocenianych prac wyniki wskazujące na brak zapożyczeń bądź ich bardzo wąski zakres.

Osiągnięcie efektów uczenia się odnoszących się do poszczególnych przedmiotów dokumentowane jest w formie prac zaliczeniowych i egzaminacyjnych, projektów, prezentacji przygotowanych przez studentów. Analiza wybranych prac przeprowadzona przez zespół oceniający wskazała na zgodność ich form z określoną w sylabusach przedmiotów. Zakres weryfikacji efektów uczenia się umożliwił sprawdzenie wiedzy i dla większości przedmiotów także umiejętności nabytych przez studentów. Rekomenduje się jednak poszerzenie zakresu weryfikacji umiejętności, gdyż dla niektórych przedmiotów weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia się odbywała się w oparciu o testy sprawdzające jedynie wiedzę. Oceny prac etapowych były z reguły zróżnicowane i nie stwierdzono występowania zjawiska zawyżania ocen.

Analiza tematów wszystkich prac licencjackich i magisterskich obronionych na kierunku w roku akademickim 2019/2020 wskazała, że były one zgodne z dyscypliną, do której został przyporządkowany kierunek i dotyczyły różnych problemów z zakresu ekonomii i finansów. Tematyka prac dyplomowych na studiach I stopnia dotyczyła w szczególności rynku pracy, polityki gospodarczej, analiz ekonomicznych podmiotów, agroturystyki, gospodarki samorządowej, konsumpcji, gospodarki nieruchomościami. Tematyka ta odpowiadała kierunkowi studiów i ich poziomowi. Prace dyplomowe przygotowywane na studiach II stopnia miały charakter badawczy lub teoretyczno-badawczy i dotyczyły w szczególności problemów finansów międzynarodowych, ekonomii behawioralnej, analiz rynku, rynku pracy, funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego, funduszy unijnych, systemu podatkowego, ubezpieczeń. Tematyka ta była zgodna z kierunkiem studiów i poziomem kształcenia.

Przeprowadzona szczegółowa analiza losowo wybranych prac dyplomowych wskazała, że obejmują one zagadnienia teoretyczne i praktyczne odpowiadające poziomowi studiów, na których są wykonywane. W niektórych pracach części teoretyczne prac oparte na przeglądzie literatury były dość wąskie, a struktura rozdziałów nierównomierna w aspekcie ich objętości. Wystąpiły także przypadki wykorzystania w dość wąskim zakresie literatury podstawowej dotyczącej podjętej w pracy tematyki. Rekomenduje się wskazanie promotorom na konieczność kształtowania zrównoważonej struktury wewnętrznej prac, a w szczególności zamieszczania w nich odpowiednio rozwiniętego krytycznego przeglądu aktualnej literatury z zakresu tematyki prac. Incydentalnie stwierdzono niepełną zgodność celów i zawartości pracy z jej tematem. Rekomenduje się zwrócenie uwagi promotorom prac na niezbędność zapewnienia pełnej zgodności w tym zakresie. Metodyka prac dyplomowych była w większości z nich dostosowana do poziomu kształcenia i profilu studiów. W dość wąskim zakresie wykorzystywane były jednak metody ilościowe i najczęściej ograniczały się do prostych statystyk opisowych opartych na wskaźnikach struktury bądź zmiany zjawiska w czasie. Zwraca także uwagę dość

powszechny brak pogłębionej interpretacji prezentowanych wyników badań empirycznych. Ogranicza się ona z reguły do opisu danych i wskaźników zawartych w zestawieniach tabelarycznych. Rekomenduje się także stosowanie w pracach dyplomowych szerszego zakresu metod ilościowych oraz obszerniejszej interpretacji uzyskanych wyników, jak i przeprowadzanie szerszego wnioskowania.

Analiza recenzji prac dyplomowych wskazała, że w części formularza przeznaczonego na ocenę merytoryczną przeważa opis zawartości pracy a formułowane oceny są bardzo ogólnikowe i nie zawierają pełnego uzasadnienia opinii promotora bądź recenzenta. W znacznej części przypadków brak było odniesienia się do błędów formalnych, jak styl językowy, sporządzanie przypisów, formatowanie tekstu oraz ich uwzględnienia w ocenie końcowej pracy. Oceny części prac dyplomowych były przy tym przynajmniej w pewnym stopniu zawyżone. Rekomenduje się zobowiązanie promotorów i recenzentów do skrupulatnej oceny wszystkich elementów składowych pracy dyplomowej i wyrażania tego w bardziej adekwatnej ich ocenie.

Uczelnia analizuje pozycję absolwentów kierunku studiów na rynku pracy i ich dalszą ścieżkę edukacyjną w oparciu o dane pochodzące z Ogólnopolskiego systemu monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów szkół wyższych. Przedstawiony raport z systemu ELA obejmuje informacje dotyczące studiów stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia w układzie doświadczenia zawodowego, poszukiwania pracy i zagrożenia bezrobociem, wynagrodzeń absolwentów oraz geograficznego zróżnicowania losów absolwentów. W jednostce prowadzącej kierunek powołany jest koordynator ds. monitorowania losów zawodowych absolwentów. Ponadto Koordynator ds. jakości kształcenia oraz Koordynator ds. monitorowania losów zawodowych absolwentów dokonują okresowej oceny ofert pracy z biura karier przekazywanych studentom. Dziekan i Prodziekani razem z Koordynatorem ds. jakości kształcenia prowadzą także okresowy monitoring dotyczący kontynuowania kształcenia absolwentów na danym kierunku studiów.

Zaangażowanie studentów kierunku w działalność naukową jest stosunkowo duże i obejmuje różne formy. Studenci byli w okresie ostatnich kilku lat współautorami monografii, autorami i współautorami około 40 artykułów opublikowanych w krajowych i zagranicznych czasopismach naukowych, wygłaszali referaty na kilkunastu krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych, w tym organizowanych przez koła naukowe. Studenci w ramach przygotowania prac dyplomowych są angażowani w realizację projektów naukowych finansowanych ze środków zewnętrznych, chociaż występuje to incydentalnie. Wyrazem docenienia osiągnięć naukowych studentów było uzyskiwanie przez nich stypendiów Ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego, nagród w konkursach na prace dyplomowe i innych wyróżnień.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

kryterium spełnione

Uzasadnienie

Warunki rekrutacji na studia przyjęte w odniesieniu do kierunku spełniają wymagania formalne określone w przepisach prawa. Zapewniają one bezstronne traktowanie kandydatów i stwarzają im równe szanse w podjęciu studiów. Przy kwalifikacji kandydatów przyjmowanych na studia I stopnia uwzględnia się posiadaną przez nich wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Przyjęcia odbywają się na podstawie list rankingowych do wysokości ustalonego przez Uczelnię limitu. Kandydaci na studia II stopnia, którzy ukończyli studia na kierunku innym niż ekonomia bądź pokrewnym zdają test kompensacyjny. Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów wprowadzone w Uczelni są zgodne

z przepisami prawa. Zasady i procedury dotyczące uznawania efektów uczenia się osiągniętych w innej uczelni zapewniają możliwość ich identyfikacji oraz oceny adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów ocenianego kierunku. Procedura dyplomowania uwzględnia wszystkie niezbędne elementy i zapewnia potwierdzenie osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów.

Ogólne zasady weryfikacji efektów uczenia się zawarte w Regulaminie studiów zapewniają bezstronność, rzetelność i przejrzystość formułowania ocen oraz równe traktowanie studentów. Przewidziana jest możliwość adaptowania tych zasad do indywidualnych potrzeb studentów z niepełnosprawnością. Przyjęto odpowiednie rozwiązania dotyczące postępowania w sytuacjach konfliktowych oraz przekazywania studentom informacji zwrotnych o uzyskanych ocenach.

Przyjęte dla poszczególnych zajęć metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie nauczania zapewniają skuteczną weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się, a w szczególności sprawdzenie opanowania umiejętności związanych z przygotowaniem do prowadzenia badań naukowych bądź udziału w nich oraz znajomości języka obcego. Regulacje wewnętrzne przyjęte w Uczelni na czas zawieszenia bezpośrednich form zajęć w związku z pandemią oraz udostępnione nauczycielom akademickim i studentom narzędzia komunikacji elektronicznej pozwalają na prawidłowe stosowanie metod weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się i skuteczne dokonywanie oceny pracy studentów. Zapewnione jest równe traktowanie wszystkich przystępujących do zaliczeń i egzaminów studentów i jednocześnie minimalizowane są zagrożenia niesamodzielności ich pracy.

Uczelnia zapewnia właściwe dokumentowanie osiągnięć studentów w formie prac etapowych i dyplomowych. Zakres wiedzy i umiejętności weryfikowanych za pomocą tych prac jest zgodny z efektami uczenia się. Forma weryfikacji jest dostosowana do charakteru przedmiotu. Należy jednak w większym zakresie dokonywać weryfikacji efektów uczenia się w zakresie umiejętności. Tematyka prac licencjackich i magisterskich jest zgodna z kierunkiem studiów i dyscypliną, do której został on przyporządkowany. Metodyka i treść prac jest z reguły dobrze dostosowana do poziomu studiów i profilu kształcenia. Stwierdzone w tym zakresie uchybienia mają charakter jednostkowy i mogą być usunięte w drodze wdrożenia sformułowanych rekomendacji. Prace dyplomowe w niezbędnym stopniu przygotowują absolwentów do prowadzenia działalności naukowej bądź udziału w niej.

Studenci kierunku są autorami bądź współautorami publikacji naukowych i posiadają inne osiągnięcia naukowe w dyscyplinie, do której kierunek jest przyporządkowany.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Kadra dydaktyczna kierunku w roku akademickim 2020/2021 liczy: 6 profesorów tytularnych, 29 doktorów habilitowanych, 63 doktorów, 24 magistrów (łącznie 122 nauczycieli akademickich). W latach 2015–2020 sześciu nauczycieli akademickich uzyskało tytuł profesora oraz 22 osoby uzyskały stopień naukowy doktora habilitowanego, a 16 osób stopień naukowy doktora. W roku akademickim

2020/2021 zajęcia na kierunku prowadziło 122 pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych. Ponadto w procesie nauczania brali udział doktoranci (5), lektorzy Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych (15) oraz pracownicy Studium Wychowania Fizycznego. Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Dobór kadry do realizacji zajęć odbywa się na podstawie udokumentowanego dorobku potwierdzającego kompetencje, o ostatecznej obsadzie zajęć decyduje dziekan. Nauczyciele akademicy prowadzący poszczególne przedmioty posiadają kwalifikacje zgodne z dyscypliną wiodącą dla kierunku i odpowiednie przygotowanie dydaktyczne. Przy zleceniu prowadzenia zajęć uwzględnia się w szczególności realizowane prace naukowo-badawcze oraz inne zobowiązania i obciążenia naukowe lub dydaktyczne nauczycieli akademickich. Obciążenie dydaktyczne poszczególnych nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy jest zgodne z wymaganiami, w tym wymaganiami dotyczącymi pensum ustalonego w Regulaminie Pracy. Nauczyciele akademicy zatrudnieni w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy realizują na kierunku łącznie 1800 godzin dydaktycznych na studiach I stopnia (98%) oraz 950 godzin (98%) na studiach II stopnia. Obciążenie dydaktyczne kadry jest właściwe i umożliwia prawidłową realizację zajęć. Na nauczyciela akademickiego przypada średnio 2-5 zajęć, a w przypadku, gdy danej osobie powierzono większą liczbę zajęć, zajęcia te mieszczą się w grupie zajęć zbliżonych tematycznie. Zgodnie z Regulaminem Studiów wykłady prowadzą nauczyciele akademicy z tytułem naukowym profesora lub stopniem naukowym doktora habilitowanego, a także nauczyciele ze stopniem naukowym doktora. Przedmioty z modułu ogólnego realizowane są przez pracowników innych Instytutów Uczelni posiadających dorobek naukowy i dydaktyczny w reprezentowanych dyscyplinach. Przedmioty kierunkowe prowadzone są przez nauczycieli akademickich specjalizujących się i realizujących badania naukowe w obszarze wiedzy odpowiadającej realizowanym przedmiotom. Przedmioty z zakresu dyscypliny ekonomia i finanse realizują pracownicy Instytutu Ekonomii i Finansów, deklarujący tę dyscyplinę jako wiodącą. Sposób i kryteria przydziału zajęć umożliwiają ich prawidłową realizację. Uczelnia zapewnia wsparcie dla kadry w zakresie przygotowania do prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Centrum Informatyczne SGGW przekazało pracownikom linki do materiałów szkoleniowych w zakresie Office365 oraz MS Teams. Uczelnia zorganizowała dla pracowników szereg szkoleń, realizowanych za pośrednictwem MS Teams. Pracownicy prowadzący zajęcia mają możliwość korzystania ze wsparcia informatycznego oferowanego przez Centrum Informatyczne SGGW za pośrednictwem zgłoszeń mailowych i telefonicznych. Aktualnie pracownicy jednostki są koordynatorami projektu międzynarodowego Digital Roadmap for designing online interactive content, którego celem jest opracowanie poradników metodycznych, interaktywnych samouczków i szybkiej ścieżki doboru narzędzi elearningu do konkretnych potrzeb dydaktycznych, wypracowanie nowoczesnych metod kształcenia w systemie elearningu z wykorzystaniem różnorodnych ogólnodostępnych programów oraz przeszkolenie kadry dydaktycznej. Uczelnia na bieżąco monitoruje opinie kadry i studentów w zakresie m.in. potrzeb w zakresie kształcenia na odległość. Osoby prowadzące zajęcia na kierunku posiadają liczne osiągnięcia naukowe jak i dydaktyczne w dyscypliny do której przyporządkowano kierunek. W latach 2015-2020 nauczyciele akademicy kierunku byli autorami lub współautorami ponad 60 monografii naukowych oraz ponad 40 redakcji monografii. Z kolei w latach 2015-2020 opublikowali ponad 1600 artykułów w czasopiśmie krajowych i międzynarodowych, a także ponad 510 rozdziałów w monografiach naukowych. Nauczyciele akademicy realizujący zajęcia odbyli staże w wiodących naukowych ośrodkach krajowych i zagranicznych takich jak: Uniwersytet w Groningen, Lund University, Slovak University of Agricultural in Nitra, Shanghai Ocean University, College of Economics and Management, University of Vaasa, Østfold University College, University of Georgia, College of Agricultural and Environmental Sciences, Scotland Rural College, Chiang May University, Faculty of Agriculture,

Louisiana State University, University of Bologna, University of Natural Resources and Life Sciences, Vienna, University of East London, University of Copenhagen. Nauczyciele akademicki realizują projekty naukowe finansowane m.in. przez NCN, NCBiR, MNiSW. Na uwagę zasługuje współpraca międzynarodowa kadry oraz jej aktywne zaangażowanie w realizację projektów międzynarodowych m.in. w ramach programu HORYZONT 2020, projektów European Cooperation in Science and Technology i COST. Nauczyciele akademicki posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy i/lub doświadczenie zawodowe w zakresie dyscypliny wiodącej do której przyporządkowano oceniany kierunek, co umożliwia prawidłową realizację zajęć. Uczelnia prowadzi politykę przeciwdziałania postępowaniom nieetycznym. W celu zapobiegania i przeciwdziałania dyskryminacji i przemocy w jednostce został powołany koordynator ds. równego traktowania pracowników i studentów. W Uczelni obowiązuje Zarządzenie Nr 31 Rektora z dnia 8 maja 2013 r. w sprawie Polityki przeciwdziałania mobbingowi w SGGW w Warszawie. Realizowana polityka kadrowa zapewnia taki dobór pracowników naukowo-dydaktycznych, który gwarantuje zarówno wysoki poziom prowadzonych badań naukowych, jak i zapewnia wysoki poziom kształcenia. W jednostce prowadzona jest analiza stanu kadrowego i w zależności od potrzeb dydaktycznych i badawczych oraz możliwości finansowych składane są wnioski do JM Rektora o zatrudnienie pracowników. Rekrutacja na stanowisko nauczyciela akademickiego odbywa się na zasadzie otwartego konkursu. W przypadku zatrudniania pracownika spoza uczelni, obowiązkowa jest hospitacja zajęć jeszcze przed ostateczną decyzją o zatrudnieniu. Dyrektor Instytutu wraz z kierownikami katedr monitorują stan zatrudnienia w katedrach w odniesieniu do potrzeb dydaktycznych. Osoby, które odchodzą na emeryturę lub z innych powodów nie prowadzą zajęć dydaktycznych (urlop zdrowotny, macierzyński lub inny) są zastępowane w procesie nauczania przez innych prowadzących zajęcia. Jeśli istnieje taka potrzeba zatrudniane są dodatkowe osoby. Istotnym instrumentem prowadzonej polityki kadrowej są wyniki bieżącej i okresowej oceny pracowników, w tym wnioski z oceny dokonywanej przez studentów. W dążeniu do uzyskania wysokiej jakości kształcenia nauczyciele akademicki są poddawani ocenie zarówno przez studentów jak i Zespół Roboczy ds. Hospitacji. Pracownik oceniany jest także w ramach okresowej oceny kadry naukowo-dydaktycznej. Ocena ta prowadzona jest według kryteriów ujętych w Regulaminie oceny nauczyciela akademickiego w SGGW w Warszawie. Nauczyciele akademicki mogą korzystać z działających w Uczelni programów motywujących. W Uczelni funkcjonują dwa systemy motywacyjne: motywacyjny system wynagradzania pracowników oraz System Wsparcia Finansowanego Zespołów Badawczych. W 2019 r. środki finansowe otrzymało 11 naukowców, zaś w 2020 r. wsparcie finansowe przyznano 14 osobom. Pracownicy osiągający sukcesy w działalności naukowej, dydaktycznej czy organizacyjnej są nagradzani nagrodami JM Rektora SGGW. W podnoszeniu kompetencji dydaktycznych i umiędzynarodowieniu ważną rolę spełnia program Erasmus+. Jedną z form wsparcia rozwoju naukowego kadry jest także możliwość wnioskowania o obniżenie pensum akademickiego z uwagi na prowadzenie projektów badawczych. Realizowana polityka kadrowa umożliwia kształtowanie kadry zapewniającej prawidłową realizację zajęć, sprzyja stabilizacji zatrudnienia i trwałemu rozwojowi nauczycieli akademickich, kreuje warunki pracy stymulujące i motywujące członków kadry prowadzącej kształcenie do rozpoznawania własnych potrzeb rozwojowych, i wszechstronnego doskonalenia.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Dorobek nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia oraz kompetencje kadry zapewniają prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Polityka kadrowa zapewnia dobór nauczycieli akademickich umożliwiającą prawidłową realizację zajęć.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Baza dydaktyczno-naukowa do realizacji zajęć zlokalizowana jest w kampusie Uczelni w budynkach nr 3,5,6,7 znajdujących się przy ul. Nowoursynowskiej w Warszawie. Zajęcia realizowane są także w budynkach zlokalizowanych pomiędzy ulicami: Nowoursynowską, Ciszewskiego i aleją Jana Rodowicza „Anody” oraz przy ul. Nowoursynowskiej 166. W budynkach 3, 5, 6 i 7 znajdują się cztery sale wykładowe liczące ponad 100 miejsc dla studentów. Każda z czterech sal posiada nagłośnienie i jest wyposażona w rzutnik pisma i rzutnik multimedialny z komputerem, tablicę oraz ekran. W budynku nr 3 Uczelnia korzysta z 3 sal o łącznej powierzchni 132,16 m², w budynku nr 5 z 5 sal o łącznej powierzchni 211,31 m², w budynku nr 6 z 7 sal o łącznej powierzchni 663,7 m², a w budynku nr 7 z 10 sal o łącznej powierzchni 483,9 m². Uczelnia posiada osiem pracowni komputerowych dysponujących łącznie 134 stanowiskami. Kształcenie w zakresie języków obcych odbywa się w pracowniach dydaktycznych Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych (przy ul. Ciszewskiego 10), gdzie do dyspozycji studentów są środki audiowizualne, biblioteka oraz laboratorium SITA. Zajęcia zwyczajowego fizycznego realizowane są w obiektach sportowych SGGW (przy ul. Ciszewskiego 10) w których znajduje się: nowoczesny basen z częścią rekreacyjną, 3 sale sportowe, hala do tenisa ziemnego (3 korty), dwie sale do aerobiku, siłownia, sauny suche, solarium stojące. Sale, specjalistyczne pracownie dydaktyczne, laboratoria oraz ich wyposażenie, którymi dysponuje Uczelnia dla celów kształcenia na kierunku są zgodne z potrzebami procesu nauczania, adekwatne do rzeczywistych warunków przyszłej pracy badawczej i zawodowej oraz umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Liczba, wielkość i układ pomieszczeń, ich wyposażenie techniczne, liczba stanowisk badawczych, komputerowych, licencji na specjalistyczne oprogramowanie są dostosowane do liczby studentów oraz liczebności grup i umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Uczelnia zapewnia studentom dostęp do wirtualnego dziekanatu oraz elektronicznej legitymacji studenckiej. Studenci mogą korzystać również ze studenckiego konta pocztowego. Każdy student posiada Uczelniane konto pocztowe w usłudze Microsoft 365. Uczelnia oferuje studentom możliwość korzystania z programów: STATISTICA, SPSS oraz Microsoft. Uczelnia zapewnia studentom dostęp do bezprzewodowej sieci komputerowej EDUROAM oraz do ogólnouczelnianej sieci komputerowej dostępnej w domach studenckich. W Uczelni funkcjonuje Centrum Informatyczne SGGW, które wspiera studentów w rozwiązywaniu problemów technicznych z zakresu IT. Do dyspozycji studentów jest platforma e-learningową Adobe Connect, dzięki której realizowane są zajęcia webinarowe. Studenci korzystają także z e-learningowej platformy MOODLE w trakcie obowiązkowych szkoleń BHP oraz szkoleń bibliotecznych. Podczas zajęć dydaktycznych na kierunku studenci korzystają ze specjalistycznego oprogramowania takiego jak: Microsoft Office oraz Libre Office, programów do

tworzenia map (QGIS, ArcGIS, Google Earth), programów statystycznych (głównie program Statistica, Gretl lub SPSS), programów do grafiki inżynierskiej (AutoCAD, NanoCAD), PS IMAGO PRO, Legalis, Refinitiv Datastream, Eikon, RStudio oraz bazy i portalu EMIS. W warunkach ograniczonego funkcjonowania Uczelni 3 kwietnia 2020 r. została uruchomiona centralnie zarządzana usługa Microsoft Teams z pakietu Microsoft Office365, wspomagająca pracę zdalną i pozwalająca na prowadzenie czatów, tele- i wideokonferencji, udostępnianie plików i kalendarzy dla innych użytkowników oraz grup roboczych stworzonych w MS Teams. W usłudze tej zostały skonfigurowane grupy ćwiczeniowe oraz wykładowe na kontach osób odpowiedzialnych za prowadzenie ćwiczeń i wykładów. Przyspieszono też prace dotyczące wdrożenia dla pracowników i studentów nowego programu pocztowego Office365, który w pełni zastąpił dotychczasowy system pocztowy webmail 16 kwietnia 2020 r. Infrastruktura informatyczna i oprogramowanie stosowane w kształceniu z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość umożliwia synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami. Synchroniczna interakcja z wykorzystaniem infrastruktury informatycznej może zachodzić podczas zajęć prowadzonych w trybie zdalnym przy użyciu takich platform, jak Adobe Connect, Moodle WE, Moodle SGGW oraz MS Teams (np. podczas spotkań na żywo w Adobe Connect i MS Teams, komunikacji w czasie rzeczywistym na czacie w MS Teams, czy spotkań na żywo w Moodle przy wykorzystaniu aplikacji BigBlueButton). W ten sposób realizowane są wszystkie zajęcia prowadzone na kierunku w roku akademickim 2020/2021. Interakcja asynchroniczna jest również możliwa przy zastosowaniu ww. platform (np. zapisanie wiadomości na czacie w Teams, wysłanie przypisanego studentowi zadania w Teams, wysłanie wiadomości e-mail). Taka interakcja jest również możliwa w systemie elektronicznej obsługi studentów (eHMS – np. wstawienie oceny częściowej lub końcowej, umieszczenie materiału dla studenta, wysłanie wiadomości). Podczas nauczania w trybie zdalnym, studenci z niepełnosprawnością mogą zgłaszać swoje indywidualne potrzeby do koordynatora/prowadzącego zajęcia, np. w zakresie stosowania większej czcionki lub powtórzenia treści, jeżeli nie zostały prawidłowo usłyszane. Studenci z niepełnosprawnością, podobnie jak inni studenci, mogą korzystać z konsultacji indywidualnych u koordynatora/prowadzącego zajęcia. Ponadto w przypadku niektórych zajęć warsztatowych prowadzący przygotowują nagrania oraz filmy instruktażowe do pobrania i dyspozycji studentów, co pomaga przy powtórkach materiału oraz jako materiały pomocnicze w przypadku studentów wymagających indywidualnego podejścia. Od kwietnia 2020 r. wszyscy studenci mają zapewniony dostęp do pakietu Microsoft Office 365, w tym aplikacji MS TEAMS, w której realizowana jest większość zajęć dydaktycznych (każdy ze studentów ma założone indywidualne konto z adresem e-mail w domenie edu.pl). W ramach pakietu dostępne są również inne aplikacje, takie jak Word, Excel czy Access. Uczelnia zapewnia również dostęp do nowej platformy, jaką jest Panel Dydaktyczny. Obecnie trwają szkolenia i spotkania informacyjne, panel jest udoskonalany i stopniowo wdrażany przez nauczycieli akademickich Uczelni. Opiera się na kombinacji systemu Moodle oraz MS Teams. Prowadzący zajęcia dydaktyczne udostępniają studentom materiały opracowane w formie elektronicznej, takie jak pliki, materiały filmowe, instrukcje wykonania ćwiczeń, nagrania własne udostępnione w zespole w MS Teams i Moodle, zadania dla studenta przekazane w tych systemach. Prowadzący zajęcia mogą też udostępniać materiały dla studentów w systemie eHMS lub wysyłać je drogą mailową. Za pośrednictwem strony internetowej jednostki studenci mają dostęp do aktualnych m.in.: programów studiów, sylabusów przedmiotów, wytycznych dotyczących prac dyplomowych oraz list zagadnień na egzamin dyplomowy. Za pośrednictwem systemu EBUK libra dostępnego po zalogowaniu się na stronę internetową Biblioteki Głównej SGGW studenci mogą też korzystać z wersji elektronicznej wielu pozycji literatury wykorzystywanych w procesie nauczania. Wszystkie wymienione materiały są dostępne również dla studentów z niepełnosprawnością. W trakcie kształcenia zdalnego przygotowano 2 zestawienia dla Prorektora ds. Dydaktyki dotyczące realizacji zajęć zdalnych na

kierunku. W ramach monitoringu zajęć zdalnych Dziekan i Prodziekani oraz pracownicy dziekanatu utrzymywali systematyczny kontakt ze starostami poszczególnych roczników, studentami i prowadzącymi zajęcia, na bieżąco podejmowano decyzje i rozwiązywano problemy. Rektorska Komisja ds. Jakości Kształcenia przygotowała badanie ankietowe dla pracowników dydaktycznych, aby poznać ich opinię na temat prowadzenia zajęć zdalnych realizowanych w Uczelni. Koordynator ds. jakości kształcenia dokonuje systematycznego przeglądu baz danych pod kątem ich aktualizacji oraz korzysta z informacji na temat zapotrzebowania na oprogramowanie pochodzących ze zgłoszeń pracowników, studentów oraz informacji rynkowych. Infrastruktura informatyczna, wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, aparatura badawcza, specjalistyczne oprogramowanie są sprawne, nowoczesne, nieodlagające od aktualnie używanych w działalności naukowej oraz umożliwiają prawidłową realizację zajęć na kierunku. Infrastruktura jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. Przed budynkami znajdują się utwardzone dojścia, podjazdy z poręczami, oznakowane miejsca parkingowe dla samochodów osób z niepełnosprawnością. W budynkach Wydziału znajdują się szerokie drzwi automatyczne z napędem mechanicznym umożliwiające wjazd wózkiem inwalidzkim. W budynku 6 oraz 7 znajduje się specjalna platforma (winda) przeznaczona dla osób z niepełnosprawnościami, która umożliwia wjazd na pierwsze piętro danego budynku. Z kolei w budynku 5, 6 oraz 7 znajdują się toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W latach 2019-2020 w ramach wsparcia osób z niepełnosprawnością uzupełniono zasoby jednostki o 5 pętli indukcyjnych, 2 urządzenia lektorskie, 6 stolików dla osób niepełnosprawnych, 6 sztuk programu powiększającego zawartość ekranu Windows oraz 4 sztuki programu powiększająco-udźwiękawiającego. Biblioteka Główna dysponuje specjalistycznym stanowiskiem komputerowym dla osób niedowidzących i słabo-widzących oraz powiększalnikiem stacjonarnym i przenośnymi lampami powiększającymi. Uczelnia zapewnia infrastrukturę dydaktyczną, naukową i biblioteczną dla potrzeb osób z niepełnosprawnością, umożliwiając tym osobom pełny udział w kształceniu i prowadzeniu działalności naukowej oraz korzystaniu z technologii informacyjno-komunikacyjnej. Biblioteka Główna SGGW jest zlokalizowana ok. 300 m od siedziby Wydziału. Powierzchnia użytkowa Biblioteki wynosi 9500 m² i składa się z Wypożyczalni Studenckiej, Czytelni i Wypożyczalni Międzybibliotecznej, Oddziału Informacji Naukowej, Informacji Katalogowej. W budynku biblioteki znajdują się 674 miejsca dla czytelników oraz 94 stanowiska komputerowe z dostępem do katalogowych baz danych, z czego 90 z dostępem do Internetu (w czytelniach możliwy jest dostęp bezprzewodowy do Internetu). Biblioteka posiada ok. 505 000 tytułów, w tym: druki zwarte – 245 729 woluminów, czasopisma – 172 745 woluminy oraz zbiory specjalne – 107 116 jednostek. Biblioteka prenumeruje 556 czasopism, w tym 175 pozycji zagranicznych, zapewnia dostęp do 58 pełnotekstowych, abstraktowych oraz faktograficznych baz danych w ramach licencji krajowej (WBN) oraz finansowanych przez bibliotekę. Biblioteka oferuje 50 013 tytułów czasopism, 109 972 książek (polskich i zagranicznych) oraz 142 754 innych dokumentów takich jak raporty, dane statystyczne, analizy i normy. Dokumenty są udostępniane także w formule Open Access (133 944 rekordów książek, 11 553 rekordów czasopism, 71 635 rekordów prac dyplomowych). Za pośrednictwem informatycznego systemu bibliotecznego studenci i pracownicy po zalogowaniu mają zdalny dostęp do wszystkich zasobów elektronicznych również ze swoich komputerów osobistych. Dostęp ten obejmuje także takie bazy danych jak: EBSCO, ELSEVIER, Infona, SpringerLink, ProQuest, Wiley Online Library, Web of Science, Scopus, Biological Abstracts, CAB Abstracts, FSTA. Za pośrednictwem Biblioteki Głównej studenci mogą po zalogowaniu się zdalnie korzystać z e-książek oraz bazy EMIS. Zasoby biblieczne są zgodne z potrzebami procesu nauczania i obejmują piśmiennictwo zalecane w sylabusach. W warunkach pandemii Biblioteka działa na jedną zmianę do godz. 15.00 przy wydłużonych terminach zwrotu książek. Baza naukowa i dydaktyczna jest systematycznie monitorowana, rozbudowywana i modernizowana. Decyzje o zakupie wyposażenia są poprzedzane

corocznym przeglądem infrastruktury dydaktycznej i naukowej, aparatury badawczej, specjalistycznego oprogramowania i technicznego wyposażenia pomieszczeń. Sprawność sprzętu elektronicznego oraz wyposażenia meblowego w salach dydaktycznych sprawdzana jest przez pracownika działu gospodarczego. Przegląd pomieszczeń laboratoryjnych i pracowniczych jest dokonywany okresowo przez inspektorów BHP i wyznaczonego pracownika jednostki (społecznego inspektora BHP), kanały wentylacyjne są również sprawdzane przez uprawnionych pracowników firm zewnętrznych. Stan wyposażenia pracowni dydaktycznych jest na bieżąco monitorowany i uzupełniany w ramach środków własnych poszczególnych jednostek lub środków ogólnouczelnianych. Jednostka raz do roku dokonuje przeglądu bazy dydaktycznej i dąży do jej unowocześniania. Przegląd infrastruktury dokonywany jest przez prodziekanów i kierowników katedr i / lub dyrektorów instytutów. Przegląd przeprowadzany jest raz w roku akademickim i polega na lustracji zaplecza naukowo-dydaktycznego i weryfikacji jakości, sprawności oraz aktualności posiadanych zasobów pod kątem wykorzystania ich w procesach badawczym i dydaktycznym. Do podstawowych zasobów podlegających przeglądowi zalicza się: zasoby biblioteczne (drukowane i elektroniczne); zasoby lokalowe; zasoby informatyczne (hardware i software); zasoby rzeczowe (pomoce naukowe); infrastrukturę teleinformatyczną; ułatwienia dla osób niepełnosprawnych; zaplecze socjalne dla studentów i pracowników; inne zasoby. Z przeglądu sporządza się sprawozdanie. W sprawozdaniu uwzględnia się uwagi przekazywane podczas trwania roku akademickiego. W samym przeglądzie infrastruktury nie uczestniczą studenci, ale wnioski ustalone na podstawie tego przeglądu są konsultowane z Samorządem studentów. Ponadto, na prowadzony jest coroczny przegląd zasobów wykorzystywanych w procesie nauczania (środki nietrwałe, infrastruktura). Zapotrzebowanie to jest monitorowane przy wykorzystywaniu analizy protokołów hospitacyjnych zajęć, zgłoszeń w okiennice jakości. Ponadto wykorzystywane są informacje uzyskane od Instytutów SGGW. Również, koordynator ds. jakości kształcenia dokonuje ciągłego przeglądu dostępnych/nowych na rynku baz danych wraz z pracownikami jednostki, na podstawie zgłoszeń pracowników, studentów oraz informacji rynkowych. Pozwala to na ocenę na ile wykorzystywane programy i bazy danych są adekwatne do osiągnięcia założonych efektów uczenia. Wyniki analiz są przedstawiane Dziekanowi.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia bazę materialną, niezbędną do osiągnięcia końcowych efektów uczenia się na kierunku, a także uwzględniającą potrzeby osób z niepełnosprawnością. Infrastruktura dydaktyczna jest w pełni dostosowana do potrzeb kształcenia na kierunku. Zapewniony jest także dostęp do wymaganego księgozbioru.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Uczelnia przedstawiła listę podmiotów, z którymi współpracuje. Ich rodzaj, zakres i zasięg działalności zgodny jest z koncepcją i celami kształcenia. Wpisują się one w obszary działalności zawodowej/gospodarczej i zawodowego rynku pracy właściwe dla kierunku.

Wśród tych podmiotów są jednostki administracji państwowej i samorządowej, banki, firmy zajmujące się handlem międzynarodowym, placówki naukowo-badawcze, przedsiębiorstwa i gospodarstwa rolnicze, jednostki i zakłady gospodarki żywnościowej, instytucje międzynarodowe związane z agrobiznesem, ale też z firmy branży tłumaczeniowej, biznesowej, edukacyjnej, medialnej itp. Liczba podpisanych porozumień o współpracy dla kierunku obejmuje ponad 60 instytucji i przedsiębiorstw (podanych z nazwy w raporcie samooceny). Współpraca z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami gwarantuje kształcenie zgodne z zapotrzebowaniem rynku pracy zarówno na poziomie regionalnym, jak i krajowym oraz międzynarodowym, a także rozwój praktycznych umiejętności wymaganych przez pracodawców. Ostatnia aktualizacja programu studiów została dokonana na rok 2019/2020, przy czym uwzględniała zarówno potrzeby rynku pracy, jak i oczekiwania interesariuszy w związku z prowadzonymi badaniami naukowymi w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Do 2019 r. w ramach jednostki funkcjonowała Rada Pracodawców stanowiąca gremium opiniotwórcze przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Po zmianach strukturalnych na Uczelni, w styczniu 2021 r., w celu zacieśnienia współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, utworzony został Zespół Interesariuszy Zewnętrznych w kadencji 2021-2024. Zespół liczy obecnie 10 osób. Planowane jest jego poszerzenie. Z uwagi na krótki czas funkcjonowania brak informacji na temat działań Zespołu. Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami ma stały charakter i obejmuje różnorodne formy, w tym także wspólne projekty i publikacje naukowe, ekspertyzy oraz szkolenia. Jej zasięg i charakter był przedmiotem spotkania z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, w którym udział wzięło 8 osób, reprezentujących firmy z branży spożywczej (produkcja roślin), paszowej, doradztwa dla branży spożywczej, parabanku, firmy deweloperskiej, audytorskiej, farmaceutycznej i handlowej a także główny ekonomista Krajowej Izby Gospodarczej. Wśród uczestników byli również absolwenci kierunku, z powodzeniem realizujący współpracę i osiągający dzięki niej realne korzyści, na przykład poprzez rekrutowanie pracowników do swoich firm. Kilku uczestników spotkania podkreślało, że uczestniczy w spotkaniach ze studentami, prowadząc wykłady i pogadanki, omawiając najbardziej aktualne zagadnienia rynkowe. Zwrócono również uwagę na większą skuteczność działań nieformalnych i codziennych kontaktów, które pozwalają na bieżące przekazywanie istotnych dla Uczelni informacji z rynku pracy.

Długofalowa współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym skutkuje dużą liczbą miejsc praktyk studenckich w przedsiębiorstwach i instytucjach dostępnych dla studentów, w tym także na wizytowanym kierunku. Umożliwia także udział studentów w wyjazdach studyjnych i zajęciach terenowych, co zapewnia zaznajomienie się z rynkiem pracy i dopasowanie do jego potrzeb. Współpraca z pracodawcami obejmuje również realizację płatnych staży.

Bardzo ważnym aspektem poszerzania współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym są wykłady otwarte, warsztaty i spotkania z praktykami oraz potencjalnymi pracodawcami w jednostce. Część z nich jest efektem działalności kół naukowych, oferujących wykłady i szkolenia, a również spotkania z przedstawicielami instytucji administracji publicznej oraz sektora prywatnego.

Uczelnia wspiera studentów w procesie wchodzenia na rynek pracy poprzez działalność Biura Karier, które prowadzi serwis internetowy z ofertami pracy, staży, praktyk lub pracy dorywczej,

zamieszczanymi przez pracodawców. Studenci i absolwenci zamieszczają swoje życiorysy, aplikują w odpowiedzi na zamieszczane przez pracodawców oferty. Zarejestrowani pracodawcy mogą wyszukiwać studentów – potencjalnych pracowników.

Uczelnia prowadzi monitoring losów absolwentów, którego wyniki analizowane są na spotkaniach Senatu i Rady Programowej. Celem jest uzyskanie informacji w zakresie praktycznej przydatności zdobytego wykształcenia, w tym wiedzy, umiejętności i kompetencji przewidzianych w programie studiów, a następnie lepszemu dopasowywaniu oferty edukacyjnej do wymogów współczesnego rynku pracy. W jednostce powołano koordynatora ds. monitorowania losów zawodowych absolwentów.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym prowadzona jest również w ramach realizowanych projektów unijnych. Na przykład projekt „Synergia – zintegrowany program rozwoju SGGW” finansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój (1.10.2019 – 30.09.2023) pozwala na zaoferowanie studentom udziału w wizytach studyjnych pn. „Wyzwania ekonomiczne i organizacyjne gospodarstw rolniczych w XXI wieku – seminarium terenowe” oraz kilku edycji wizyty studyjnej pn. „Nowoczesne zarządzanie rodzinnym gospodarstwem rolniczym w XXI wieku – seminarium terenowe”. Ponadto w projekcie studenci mogą podnosić kompetencje w obszarach kluczowych dla gospodarki i rozwoju kraju, w tym poprzez certyfikowane szkolenia prowadzące do uzyskania kwalifikacji, zajęcia warsztatowe kształcące kompetencje, dodatkowe zajęcia dla studentów realizowane w formie projektowej, uczestniczenie studentów w formach aktywności wynikających ze współpracy z pracodawcami, tj. dodatkowe zajęcia z pracodawcami. W poprzednim roku z udziału w projekcie skorzystało ponad 70 studentów kierunku. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma wpływ na doskonalenie koncepcji kształcenia na kierunku, na efekty uczenia się, program studiów oraz jego realizację. Współpraca ta pozwala na przekazywanie nowoczesnych i aktualnych treści ściśle powiązanych z bieżącą aktywnością gospodarczą kraju oraz zgodnych z treściami przekazywanymi na zagranicznych uczelniach. W wielu przypadkach współpraca, szczególnie prowadzona nieformalnie, jest podstawą organizacji wyjazdów studyjnych i zajęć terenowych dla studentów w zakładach pracy, przedsiębiorstwach i instytucjach branżowych.

Dzięki współpracy efekty uczenia się osiągane przez absolwentów studiów I i II stopnia, szczególnie odnoszące się do umiejętności i kompetencji społecznych związanych z funkcjonowaniem w środowisku zawodowym, są zgodne z oczekiwaniami i wymaganiami otoczenia społeczno-gospodarczego lokalnego i regionalnego. Szczególną wagę przywiązuje się do rozwijania kompetencji kluczowych, w tym kreatywności i umiejętności skutecznego komunikowania się w języku obcym, co jest również zgodne z oczekiwaniami i wymaganiami otoczenia.

Otoczenie społeczno-gospodarcze ma bezpośredni wpływ na program studiów, o czym świadczą wprowadzane zmiany (wymienione w raporcie samooceny).

Przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego są zapraszani na spotkania, na wydarzenia ważne dla kierunku, a również na konferencje naukowe. Praktycy wchodzą również w skład Rady Programowej Ekonomia i Finanse. Spotkania Rad Programowych są miejscem dyskusji nad podniesieniem jakości kształcenia, a wypracowane wnioski są uwzględniane przez dziekana przy uruchamianiu nowych kierunków I i II stopnia. Ponadto uwzględniane są wnioski ze spotkań otwartych odbywających się w jednostce, organizowanych m.in. przez koła naukowe oraz wnioski z zajęć terenowych, wyjazdów studyjnych lub konferencji naukowych organizowanych przez jednostkę).

Na Uczelni funkcjonuje sprawne rozwiązanie systemowe pozwalające na wprowadzanie zmian w programach lub na uruchamianie nowych kierunków. Jest ono częścią systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia. Zmiany wprowadzane są na podstawie wniosków z przeglądu dotychczas prowadzonych kierunków, dokonywanych co dwa lata. Opracowanie treści programowych i przedmiotowych efektów uczenia się nowych modułów/przedmiotów jest powierzane

koordynatorom modułów i jest monitorowane przez koordynatora ds. efektów uczenia się. Z kolei weryfikacja potrzeb zmian w zakresie treści programowych już prowadzonych zajęć/ modułów dokonywana jest m.in. na podstawie doświadczenia koordynatora zajęć/modułu i analizy ankiet studenckich. Taka analiza dokonywana jest raz w roku, a aktualizacja w miarę potrzeb tak, aby zapewnić, że od nowego roku akademickiego studenci kształceni będą zgodnie ze zmodyfikowanymi sylabusami. Dotyczy to również zestawów przedmiotów do wyboru.

Prace nad wprowadzeniem zmian odbywa się według obowiązującej procedury opisanej w raporcie samooceny.

Okresowe przeglądy programu studiów wykonuje się po zakończeniu każdego roku akademickiego. W procesie monitorowania wykorzystuje się opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. W ramach analiz uwzględniane są także opinie studentów po odbytych praktykach oraz opinie potencjalnych pracodawców, którzy oceniają zgodność programu studiów z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. System ten również podlega regularnej ocenie skuteczności funkcjonowania i doskonalenia w ramach corocznych przeglądów

W ramach wewnętrznego systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia Uczelnia w ramach kierunku prowadzi działania obejmujące monitoring losów zawodowych absolwentów, unowocześniania procesu nauczania i osiągania założonych efektów uczenia się. Raz w roku na posiedzeniu Rady Programowej prezentowane są raporty z:

- 1) oceny współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym pracodawcami, w tym w zakresie realizacji procesu kształcenia i zaspokajania potrzeb edukacyjnych na rynku pracy. Analizy przeprowadzane na potrzeby Raportu uwzględniają m.in. kwestie oceny poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczność form współpracy, wpływ jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji, osiąganie przez studentów efektów uczenia się, losy absolwentów.
- 2) badania opinii absolwentów kierunku na temat przydatności studiów do podjęcia pracy zawodowej.
- 3) okresowego przeglądu programów studiów w zakresie spójności z wymaganiami przepisów prawa, stanu wiedzy oraz rynku pracy.
- 4) weryfikacji stopnia osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się oraz weryfikacji form i metod dydaktycznych zapisanych w sylabusie przedmiotu (modułu).

Na podstawie tych raportów raz w roku przygotowany jest kompleksowy Raport okresowy, w ramach którego ocenie podlega skuteczność realizacji poszczególnych celów systemu zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, w tym w odniesieniu do współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Raport ten podlega opiniowaniu przez Radę Programową, w skład której wchodzi interesariusze Wydziału, w tym pracodawcy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia w ramach kierunku prowadzi współpracę z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego, których rodzaj, zakres i zasięg jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej i gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwymi dla kierunku.

Współpraca ta ma charakter stały i przybiera zróżnicowane formy: organizację praktyk, staży, wizyt studyjnych, udziału przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w prowadzeniu zajęć, a także analiz potrzeb rynku pracy i losów absolwentów kierunku.

Na kierunku prowadzone są okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w odniesieniu do programu studiów. Wyniki przeglądów są wykorzystywane do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów. Przeglądy te i analizy ich wyników odbywają się w ramach Wewnętrznego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia.

Współpraca z pracodawcami prowadzona jest również w ramach realizacji projektów unijnych, czego przykładem jest realizowany obecnie projekt „Synergia – zintegrowany program rozwoju SGGW” i szkolenia prowadzone przez praktyków gospodarczych oraz wizyty studyjne w przedsiębiorstwach i gospodarstwach rolniczych.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Uczelnia ma podpisanych ponad 80 porozumień (umów) z uczelniami partnerskimi. W procesie nauczania studentów na kierunku biorą udział profesorowie wizytujący. Część zajęć (m.in. economics and organization of agricultural enterprises, international economics, mathematical economics, European social policy, small and medium-sized enterprises in European Union, sustainable food consumption, transport economics oraz microeconomics) w ramach programu studiów jest oferowana w języku angielskim. W pracach dyplomowych zalecane jest zastosowanie przynajmniej kilku pozycji literatury obcojęzycznej. Istotne znaczenie dla procesu umiędzynarodowienia ma wymiana studencka w ramach programu Erasmus+ lub umów bilateralnych, jak również wyjazdy zagraniczne nauczycieli akademickich. W warunkach ograniczeń w funkcjonowaniu Uczelni w związku z obecną sytuacją pandemiczną zarówno pracownicy jak i studenci mogą korzystać z programu Erasmus+ w jednej z trzech form: stacjonarnej, hybrydowej, wirtualnej. Mobilność stacjonarna wiąże się z wyjazdem do uczelni przyjmującej, w przypadku mobilności hybrydowej część zajęć realizowana jest zdalnie (z Polski), a część na miejscu w uczelni przyjmującej. Mobilność wirtualna w całości odbywa się zdalnie. Decyzja o podjęciu wybranej formy mobilności musi zostać uzgodniona między wszystkimi trzema stronami – instytucją wysyłającą, instytucją przyjmującą i uczestnikiem przed rozpoczęciem okresu mobilności. Uczestnicy obowiązani są do przygotowania i złożenia wszystkich wymaganych programem Erasmus+ dokumentów, na takich samych zasadach jak w przypadku wyjazdu realizowanego stacjonarnie. W ramach programu Erasmus+ oprócz wyjazdu na uczelnie zagraniczne, możliwe jest realizowanie przez studentów zagranicznej praktyki zawodowej. Od roku akademickiego 2015/2016 do roku 2019/2020 na studia w ramach wymiany z uczelniami zagranicznymi za pośrednictwem programu Erasmus+ lub umów bilateralnych wyjechało łącznie 87 studentów kierunku Ekonomia (Tabela).

	Nauczyciele akademicki	Studenci
--	-------------------------------	-----------------

Rok akademicki	Liczba wyjazdów nauczycieli z WE	Liczba przyjazdów na WE / do IEiF oraz IZ	Liczba wyjazdów (wyłącznie studenci kierunku Ekonomia WE)	Liczba przyjazdów studentów przypisanych do WE (dane przybliżone)
2015/2016	16	9	15	34
2016/2017	28	17	17	46
2017/2018	30	29	18	30
2018/2019	33	27	20	39
2019/2020	11	14	17	48
SUMA	118	96	87	197

Kierunki wyjazdów były uzależnione od dostępności miejsc. Najczęściej studenci odbywali semestralne studia na uniwersytetach w: Kartaginie i Murcji (Hiszpania), Budapeszcie (Węgry), Mediolanie i Pizie (Włochy) oraz Monachium (Niemcy). Studenci korzystali również z możliwości zrealizowania praktyki zagranicznej w ramach programu Erasmus +. Od roku akademickiego 2015/2016 do roku 2019/2020 z takiej formy aktywności skorzystało 6 studentów kierunku Ekonomia. Poza programem Erasmus+ dostępne są takie programy wymiany jak: CEEPUS (Środkowoeuropejski Program Studiów Uniwersyteckich), Visegrad Scholarship Program (wymiana akademicka w uczelniach wyższych Grupy Wyszehradzkiej - w Czechach, na Węgrzech i Słowacji) oraz wybranych krajach spoza UE), PAX Programme for Academic Exchange (wymiana studentów studiów I i II stopnia w ramach umowy pomiędzy SGGW i National Chung Hsing University w Taichung na Tajwanie). Od roku akademickiego 2015/2016 do roku akademickiego 2019/2020 łącznie, nauczyciele akademicki wykładający na kierunku Ekonomia odbyli liczne wyjazdy na uczelnie zagraniczne w ramach programów Erasmus+ i CEEPUS. Najwięcej wyjazdów (21) odbyło się do Turcji (Alanya Alladdin Keykubat University oraz Mugla Sitki Kocman University). Do Finlandii (University of Helsinki oraz University of Vaasa) zrealizowano 10 wyjazdów, do Łotwy (Latvia Agricultural University) – 9, a do Włoch (Universita degli Studi di Napoli Parthenope, Universita di Bologna, Universita di Firenze oraz University of Pisa) – 8. Pozostałe kraje, w których znajdują się uniwersytety wizytowane przez nauczycieli akademickich z WE to: Austria, Izrael, Chorwacja, Hiszpania, Portugalia, Francja, Holandia, Czechy, Słowacja, Słowenia, Serbia, Chorwacja, Albania, Grecja, Węgry, Rosja, Kazachstan, Azerbejdżan, Chiny, Indonezja, Tajlandia, Kanada, USA. Studenci mają możliwość uczestnictwa w międzynarodowych szkołach letnich i zimowych, organizowanych w ramach Euroleague of Life Sciences, zrzeszającej szkoły wyższe: BOKU - University of Natural Resources and Life Sciences w Austrii, SCIENCE - University of Copenhagen w Danii, SLU - Swedish University of Agricultural Sciences w Szwecji, UHOH - University of Hohenheim w Niemczech, WUR - Wageningen University and Research Centre w Niderlandach, CULS - Czech University of Life Sciences Prague oraz SGGW. Partnerami w ramach Euroleague są także trzy szkoły wyższe: LU - Lincoln University w Nowej Zelandii, CAU - China Agricultural University w Chinach oraz HUIJ- Hebrew University of Jerusalem w Izraelu. Od roku akademickiego 2021/2022 uruchomione zostaną studia II stopnia w języku angielskim na kierunku International Agri-food Business z elementami treści ekonomicznych. Program studiów na ocenianym kierunku obejmuje kształcenie studentów w zakresie znajomości języka ogólnego z elementami języka specjalistycznego. W ramach struktury Uczelni, jednostką właściwą do koordynacji i obsługi administracyjnej mobilności jest Biuro Współpracy Międzynarodowej. Biuro to poza obsługą mobilności zapewnia także szkolenia nauczycieli akademickich oraz pracowników administracji w zakresie komunikacji i relacji międzykulturowych a także prowadzi okresowe oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia, obejmujące ocenę skali, zakresu i zasięgu aktywności międzynarodowej kadry i studentów. W Uczelni funkcjonuje Erasmus Student Network SGGW. Sekcja zrzesza wolontariuszy - studentów SGGW, którzy sprawują opiekę nad studentami zagranicznymi. Koordynator ds. wymiany międzynarodowej studentów wraz z dwuosobowym zespołem roboczym ds. wymiany międzynarodowej studentów zapewnia wsparcie

studentów w umiędzynarodowianiu procesu kształcenia. Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na kierunku. Za umiędzynarodowienie procesu kształcenia są odpowiedzialni dziekan i prodziekan, a także Koordynator ds. Studiów Anglojęzycznych, Koordynator ds. Wymiany Międzynarodowej Studentów. Działania w tym zakresie są podejmowane ustawicznie. Następnie przygotowywane jest roczne sprawozdanie oceny studiów obejmujące stopień umiędzynarodowienia. Również w instytutach przygotowywane jest dedykowane sprawozdanie z umiędzynarodowienia, które składane jest do Rektora oraz prezentowane na radach dyscyplin.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia stwarza warunki sprzyjające umiędzynarodowieniu procesu na kierunku ekonomia, co znajduje wyraz: w formie wymiany studentów w ramach różnych programów międzynarodowych, w tym programu ERASMUS+, poprzez kształcenie studentów zagranicznych, stypendystów Rządu RP, poprzez prowadzenie studiów lub poszczególnych zajęć/modułów w języku angielskim, przez włączanie do procesu nauczania tzw. visiting profesor, przez organizowanie międzynarodowych konferencji naukowych z zapewnieniem studentom wolnego wstępu, przez wsparcie działalności kół naukowych w organizowaniu międzynarodowych konferencji i seminariów dedykowanych studentom. Umiędzynarodowienie kształcenia podlega systematycznym ocenom, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

System wsparcia studentów w Uczelni ma charakter kompleksowy, stały i dostosowany do potrzeb poszczególnych grup studentów. Uczelnia powołuje dla każdego rocznika studiów opiekuna roku, do którego obowiązków należą między innymi pomoc w rozwiązywaniu bieżących spraw i problemów studentów kierunku. Opiekun jest pierwszą osobą, do której studenci mogą się udać z jakimkolwiek problemem związanym z tokiem studiów. Ponadto, w trakcie cotygodniowych dyżurów, studenci mogą w zależności od rodzaju problemu skontaktować się z Koordynatorem Wydziału oraz Prodziekanami. Studenci mają możliwość bezpośredniego kontaktu z nauczycielami akademickimi w trakcie cyklicznych konsultacji, które odbywają się w wymiarze ok. dwóch godzin tygodniowo. Informacje o czasie i miejscu konsultacji nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku znajdują się na stronie instytutu. Studenci kierunku mają możliwość ubiegania się o świadczenia materialne

wyrównujące szanse na studiowanie (stypendium socjalne, stypendium specjalne dla studentów z niepełnosprawnościami) a także motywujące do osiągania jak najwyższych efektów uczenia się (stypendium Rektora dla najlepszych studentów, stypendium Ministra). Ponadto studenci mogą ubiegać się o zapomogę w przypadkach określonych w odpowiednim regulaminie. Warunki uzyskania stypendium Rektora dla najlepszych studentów uwzględniają nie tylko średnią ocen z poprzedniego roku akademickiego, ale i osiągnięcia studentów o charakterze naukowym, sportowym czy artystycznym. Studenci mogą także ubiegać się o przyznanie zakwaterowanie w domu studenckim na okres 9 miesięcy, począwszy od 1 października. Pierwszeństwo w otrzymaniu miejsca mają studenci, którym codzienny dojazd do Uczelni uniemożliwiałby lub w znacznym stopniu utrudniał studiowania – odległość od miejsca zamieszkania powyżej 50 km lub czas dojazdu w jedną stronę przekracza 2,5 godziny. Dodatkowo, studenci mogą ubiegać się o zakwaterowanie w domu studenckim w trakcie wakacji letnich. Studenci mogą korzystać z Biblioteki Głównej, która znajduje się na terenie kampusu. Godziny otwarcia biblioteki odpowiadają potrzebom zarówno studentów studiów stacjonarnych jak i studiów niestacjonarnych. Przez okres pandemii Biblioteka pozostaje czynna, studenci i pracownicy mogą z niej korzystać z zachowaniem odpowiedniego reżimu sanitarnego. Studenci preferują korzystać z obszernych baz internetowych, do których mają dostęp z prywatnych komputerów miejscu zamieszkania, po zalogowaniu. Studenci po wprowadzeniu zdalnego trybu kształcenia uzyskali dostęp do pakietu Microsoft 365. Liczebność egzemplarzy poszczególnych pozycji jest znaczna, w związku z czym studenci nie mają problemu z wypożyczeniem literatury koniecznej do przygotowania się do zajęć. W Bibliotece Głównej znajdują się liczne stanowiska do pracy w grupach – znajdują się one w osobnym pomieszczeniu, który nie jest objęty zasadą utrzymywania ciszy. Na miejscu znajdują się stanowiska dla grup o różnym rozmiarze, co pozwala zarówno na wykonywanie prac projektowych w grupach 2-3 osobowych, jak i spotkania grup nawet kilkunastoosobowych. Studenci w budynku Biblioteki Głównej mogą także skorzystać ze stanowisk do pracy indywidualnej, wyposażone w komputery z dostępem do Internetu. Godziny pracy Biblioteki są dostosowane do potrzeb studentów. W trakcie każdej sesji egzaminacyjnej oraz w okresie obron prac dyplomowych, Biblioteka jest dostępna do godzin wieczornych (20/21). Studenci mogą korzystać z przychodni lekarskiej, która znajduje się na terenie kampusu. W przychodni studenci mają możliwość odbycia bezpłatnej wizyty u Psychologa.

Nauczyciele akademicy w trakcie zajęć i dyżurów zachęcają studentów do podejmowania działalności naukowej. Studenci zainteresowani rozwojem naukowym biorą udział, pod kierunkiem prowadzących, w realizacji w tym kierunku wspierają prowadzących w realizacji projektów naukowych, a po uzyskaniu odpowiedniej wiedzy i doświadczenia w tym zakresie, uczestniczą w roli współautorów w publikowanych monografiach. Prowadzący wspierają merytorycznie studentów działających naukowo, a także wspierają ich w uzyskiwaniu finansowania z ramienia Uczelni np. uczestnictwa w konferencjach naukowych. Inną drogą do działalności naukowej dla studentów jest uczestnictwo w pracach kół naukowych. Uczelnia po przejściu na tryb zdalny początkowo pozostawiała prowadzącym zajęcia na korzystanie z dowolnej platformy nauczania zdalnego, stawiając jako priorytet zachowania ciągłości kształcenia i unikanie odwoływania zajęć. W krótkim czasie, ok. 3 tygodni po przejściu na zdalny tryb, podjęto decyzję o wprowadzeniu platformy MS Teams jako wiodącej w zakresie prowadzenia zajęć, równoległe z wykorzystaniem platformy MOODLE, która w większości służy do przeprowadzania zaliczeń oraz egzaminów. Po wprowadzeniu kształcenia w trybie zdalnym udostępniono tutoriale w formie video z zakresu prawidłowego korzystania z platform wykorzystanych przez Uczelnię. Studenci nie posiadający odpowiedniego sprzętu lub dostępu do Internetu o wystarczającej do uczestnictwa w zajęciach prędkości, mają możliwość wypożyczenia sprzętu, a także brania udziału w zajęciach w salach komputerowych na terenie kampusu.

Studenci kierunku mają możliwość ubiegania się o dostosowanie programu studiów i planu zajęć do indywidualnych potrzeb. Uczelnia oferuje studentom z niepełnosprawnością, studentkom w ciąży oraz studentom będącym rodzicami możliwość dostosowania planu zajęć (Indywidualny Plan Zajęć (IPZ)). Nie jest to jednak katalog zamknięty – w szczególnych przypadkach, na podstawie decyzji właściwego prodziekana, IPZ może zostać przyznany innym grupom studentów, niż wyżej wymienieni (np. zaangażowanym sportowo czy artystycznie). Studenci osiągający wysokie wyniki w nauce mogą studiować według Indywidualnego Programu Studiów (IPS). W ramach IPS student otrzymuje dostosowany do swoich zainteresowań program studiów, a także zostaje objęty opieką nauczyciela akademickiego. Uczelnia usystematyzowała także sytuację studentów, którzy zostają przyjęci na studia w wyniku potwierdzenia efektów uczenia się – studiują oni według Spersonalizowanego Planu Studiów (SPS). Otrzymują opiekuna naukowego oraz indywidualny plan zajęć. Na terenie kampusu funkcjonuje Niepubliczne Przedszkole SGGW, funkcjonujące w godzinach zajęć (7:30 – 18:00).

Studenci kierunku otrzymują z ramienia Uczelni wsparcie w zakresie wejścia na rynek pracy. Funkcjonujące na szczeblu uczelnianym Biuro Karier prowadzi internetową bazę ofert pracy, praktyk i staży, za pośrednictwem której studenci mogą w łatwy sposób aplikować na dostępne stanowiska. Biuro publikuje zarówno oferty pracy związanej z kierunkiem studiów, jak i pracy dorywczej, tymczasowej. Ponadto Biuro Karier organizuje szkolenia dla studentów, spotkania rekrutacyjne, szkolenia z umiejętności miękkich. Studenci mają możliwość skonsultowania z pracownikiem Biura Karier dokumentów aplikacyjnych. Biuro współorganizuje także rokrocznie targi pracy „Pracodawca marzeń”. Biuro Karier organizuje także bezpłatne szkolenia w zakresie obsługi oprogramowania finansowo-księgowego Comarch ERP Optima oraz oprogramowania finansowego do planowania zasobów przedsiębiorstwa Comarch ERP XL, które cieszą się popularnością wśród studentów ocenianego kierunku. Biuro Karier wspiera studentów z niepełnosprawnościami w wejściu na rynek pracy poprzez realizację lub współorganizację takich projektów jak „Droga do wymarzonej pracy dla absolwenta z niepełnosprawnością”, „Staże drogą do zatrudnienia na otwartym rynku pracy III”, „Płatny staż w Ministerstwie dla osób z niepełnosprawnościami”, „Laboratorium zatrudnienia”, Centrum Karier Osób Niepełnosprawnych (CKON)”.

Studenci zainteresowani rozwojem w kierunku artystycznym mają możliwość zaangażowania się w działalność Chóru Akademickiego SGGW, Ludowego Zespołu Artystycznego „Promni” im. Zofii Solarzowej. Chóru Kameralnego SGGW, stanowiącego rozszerzenie działalności LZA „Promni”, grupy tanecznej SQER Dance, Rewii Tańca SGGW, Zespołu Sygnalistów Myśliwskich AKTEON, oraz Orkiestry Reprezentacyjnej SGGW. Dla studentów sportowców w Uczelni funkcjonuje sekcja Akademickiego Związku Sportowego, Studencki Klub Wspinaczkowy czy Akademicki Klub Żeglarski. Jednostka organizuje co roku projekt pn. Akademia Przedsiębiorczości WE – program edukacji ekonomicznej przeznaczony dla uczniów szkół średnich. Celem Akademii jest przybliżenie zagadnień związanych z przedsiębiorczością, przedstawienie postaw przedsiębiorczych, wskazanie na konieczność rozwijania pomysłów innowacyjnych i aktywności edukacyjnej wśród młodych ludzi. W finale każdej edycji Akademii najlepszym uczestnikom przyznawane są indeksy jednostki.

Studenci z niepełnosprawnościami objęci są opieką pełnomocnika Rektora ds. studentów w niepełnosprawnościach. Studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na dedykowane miejsca parkingowe na kampusie, a także odpowiednio dostosowaną infrastrukturę do potrzeb osób z niepełnosprawnościami motorycznymi. Nie wszystkie budynki kampusu są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, natomiast plan zajęć dla grup, w których znajdują się tacy studenci, sporządzany jest z uwzględnieniem rodzaju posiadanej niepełnosprawności, w tym ograniczeń motorycznych czy niepełnosprawności zmysłów (np. poprzez organizację zajęć w salach wyposażonych w sprzęt dla niedosłyszących lub niedowidzących). Studenci z niepełnosprawnością mają także pierwszeństwo w uzyskaniu miejsca w domu studenckich, w których znajdują się specjalne pokoje

przystosowane do potrzeb osób należących do tej grupy. Ponadto Uczelnia oferuje zajęcia rehabilitacyjne w ramach współpracy z fundacją Avalon, które odbywają się na Uczelnianej hali gimnastycznej lub w basenie. Studenci z niepełnosprawnościami mogą uczestniczyć we wspomnianych zajęciach rehabilitacyjnych w ramach zajęć z wychowania fizycznego. Nowo zatrudniani nauczyciele akademicki szkoleni są w zakresie pracy ze studentami z niepełnosprawnościami. Formy zaliczeń poszczególnych przedmiotów mogą być dostosowane do formy niepełnosprawności studenta na jego wniosek. Studenci z niepełnosprawnościami mają możliwość dostosowania formy zaliczeń z poszczególnych przedmiotów do indywidualnych potrzeb, mają także zwiększony limit maksymalnych nieobecności – do 30% godzin zajęć, w stosunku do ogólnie przyjętych 20%. Studenci z zagranicy w pierwszych etapach studiowania uczestniczą w zajęciach doskonalących z języka Polskiego. Zajęcia z języka polskiego są popularne nie tylko wśród studentów z zagranicy studiujących polskojęzyczne kierunki – uczestniczą w nich także studenci studiujący w SGGW w ramach programów wymiany międzynarodowej.

Studenci na początku pierwszego semestru studiów uczestniczą w szkoleniach z zakresu BHP oraz korzystania z zasobów biblioteki (zarówno z samej Biblioteki Głównej, jak i z elektronicznych zasobów dostępnych zdalnie). Ponadto Uczelnia organizuje cyklicznie szkolenia przeciwpożarowe oraz próbną alarmy, podczas których pracownicy i studenci muszą niezwłocznie opuścić budynek i zebrać się w bezpiecznej od niego odległości. Obowiązkiem nauczycieli akademickich jest zapewnienie, aby wszyscy studenci opuścili budynek jak najszybciej, w sposób spokojny i zorganizowany. Nauczyciele znają zasady postępowania w przypadku zasłabnięć studentów, omdleń, skaleczeń, przebywania w stanie nietrzeźwości itp. Odpowiednią wiedzę nauczyciele akademicki i pracownicy administracyjni jednostki zdobywają na szkoleniach teoretycznych i praktycznych z zakresu pierwszej pomocy odbywających się cyklicznie.

Studenci kierunku mogą uczestniczyć w programach studenckiej wymiany krajowej i międzynarodowej. W ramach programu MostAR studenci mogą studiować przez semestr lub rok w jednej z 8 Uczelni, z którymi Uczelnia posiada odpowiednie porozumienia. Zasady rekrutacji i uczestnictwa w programie MostAR zostały opracowane na wzór programu Erasmus+. Ponadto studenci mogą uczestniczyć w wymianie w ramach programu CEEPUS, Visegrad Scholarship Program oraz PAX – Programme for Academic Exchange. Informacje o zasadach rekrutacji i uczestnictwa w powyższych programach znajdują się na stronie internetowej. Za opiekę nad uczestnikami programu, a także organizacyjne aspekty rekrutacji na program oraz jego przebiegu, odpowiedzialne jest Biuro Współpracy Międzynarodowej. Funkcjonujące na szczeblu ogólnouczelnianym Biuro Współpracy Międzynarodowej (BWM) koordynuje programy praktyk międzynarodowych, także pod kątem administracyjnym. Biuro zajmuje się załatwianiem formalności, rekrutacją uczestników programów wymian, a także rekrutacją studentów na kierunku anglojęzyczne. Biuro zajmuje się także organizacją szkoleń dla nauczycieli akademickich oraz kadry wspierającej proces nauczania z zakresu komunikacji i relacji międzykulturowych, dofinansowanych w ramach projektu Time2GetReady – Welcome to Poland. Rekrutacją i wsparciem uczestnictwa studentów w programach wymiany międzynarodowej zajmuje się koordynator ds. wymiany międzynarodowej studentów wraz z zespołem. Koordynator prowadzi nabór na programy wymiany studenckiej (w tym MostAR, Erasmus +, CEEPUS, VSP, PAX) i praktyk zagranicznych. W przypadku wymiany studenckiej student współpracuje z koordynatorem ds. wymiany międzynarodowej wspólnie dostosowując program studiów na uczelni partnerskiej. Ponadto koordynator organizuje spotkania informacyjne dla studentów dotyczące możliwości uczestnictwa w programach wymiany, w których uczestniczą także Prodzekani Wydziału i pracownicy Biura Współpracy Międzynarodowej. Biuro Współpracy Międzynarodowej prowadzi także kampanie informacyjne w zakresie możliwości uczestnictwa w programach wymiany.

Z perspektywy studenckiej kompetencje kadry wspierającej proces nauczania odpowiadają potrzebom środowiska. Jednostka dba o kompetencje pracowników administracji poprzez organizację szkoleń, między innymi z zakresu obsługi studentów z niepełnosprawnościami lub studentów z zagranicy, a także obsługi poszczególnych programów wykorzystywanych przez dziekanat.

Studenci kierunku mogą zaangażować się w działalność Koła Naukowego Ekonomistów, które funkcjonuje od 1961 r. Ponadto funkcjonuje szereg kół naukowych, w które angażują się studenci kierunku, jak np. Międzywydziałowe Koło Naukowe Odpowiedzialnego Biznesu „Enactus”, Studenckie Koło Naukowe Public Relations, Koło Naukowe „Finanse i Gospodarka” czy Koło Naukowe Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych i Europejskich. Każdego roku odbywają się Przeglądy Dorobku kół Naukowych SGGW, w trakcie których koła prezentują swoje roczne osiągnięcia. Poza samorządem i kołami naukowymi w Uczelni funkcjonują organizacje studenckie, w tym wspierające umiędzynarodowienie studiów (Erasmus Student Network, IAAS Polska). Jednostka wspiera samorząd studencki, koła naukowe i organizacje studenckie w zakresie ich działalności zarówno w aspekcie finansowym, merytorycznym, jak i organizacyjnym, poprzez tworzenie pola do współpracy organizacji studenckich z poszczególnymi gremiami uczelnianymi w zakresie np. organizacji wydarzeń, w tym konferencji naukowych. Samorząd studencki ma zapewniony istotny wpływ na kształt systemu wsparcia studentów w procesie uczenia się. Harmonogram zajęć jest każdorazowo poddawany pod akceptację organów samorządu na szczeblu wydziałowym. Ponadto przedstawiciele samorządu są angażowani w prace każdej jednostki, której zakres kompetencji pokrywa jakikolwiek obszar systemu wsparcia studentów w procesie nauczania.

Uczelnia na koniec każdego semestru, od chwili przejścia na zdalny tryb nauczania i uczenia się, bada jakość prowadzonych zdalnie zajęć, w tym poprawność wykorzystywania metod i technik kształcenia na odległość, a także zadowolenie studentów z zajęć w tym trybie. Uczelnia stale monitoruje jakość systemu wsparcia i potrzeby środowiska studentów także poprzez współpracę władz Wydziału z samorządem studenckim. Na koniec każdego semestru opiekunowie wszystkich roczników studiów odbywają spotkanie z Prodziekanami w celu ewaluacji dotychczasowych działań. W trakcie tych spotkań omawiane są także bieżąco zgłaszane przez studentów problemy, czego następstwem jest poddawanie pod prace odpowiedniego gremium w celu wypracowania rozwiązań. Studenci są angażowani w proces ewaluacji systemu nauczania i uczenia się na każdym jego etapie. Poza wyżej wspomnianymi metodami ewaluacji, w Uczelni funkcjonuje tzw. „Okno Jakości” – czyli przestrzeń na stronie internetowej Uczelni, za pośrednictwem której studenci mogą anonimowo zgłaszać uwagi, wnioski lub wyrazić opinię na temat dowolnego aspektu studiowania. Uwagi są później poddawane pod dyskusję w odpowiednich gremiach, także z udziałem przedstawicieli studentów.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów w procesie nauczania jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie nauczania i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowaniu do prowadzenia działalności naukowej lub udziału w tej działalności, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich. Wsparcie studentów w procesie nauczania podlega

systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Głównym źródłem informacji o studiach na kierunku jest strona internetowa Wydziału. Niektóre informacje znajdują się także na głównej stronie internetowej, BIP oraz stronie internetowej jednostki. Informacja jest dostępna publicznie do szerokiego grona odbiorców - strony internetowe są możliwe do wyświetlenia w wersji mobilnej oraz funkcjonują poprawnie w najpopularniejszych przeglądarkach internetowych. Strona internetowa jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – odbiorcy mają możliwość dostosowania rozmiaru czcionki, wersji kolorystycznej oraz wyświetlenia strony w trybie zwiększonego kontrastu. Niektóre informacje są jednak udostępnione poprzez odesłania do strony głównej Uczelni, która nie jest przystosowana do potrzeb osób niedowidzących (np. terminarz rekrutacji, kryteria kwalifikacji kandydatów). W tym zakresie, aby zapewnić pełny dostęp do informacji jak najszerszej grupie odbiorców, rekomenduje się dostosowanie głównej strony Uczelni do potrzeb osób z niepełnosprawnościami na wzór stron internetowych. Jednostka prowadząca kierunek udostępnia publicznie informacje dotyczące kształcenia zdalnego, w tym informacje dotyczące wykorzystywanych w tym celu narzędzi i rozwiązań, a także wskazówki w zakresie prowadzenia zajęć online oraz obsługi wybranych narzędzi. Uczelnia ponadto prowadzi niezwykle aktywny kanał na platformie YouTube, na którym zamieszcza aktualności, transmisje z uroczystości uczelnianych, reportaże z wydarzeń. Uczelnia prowadzi również aktywny profil na platformie Facebook, zarówno ogólnouczelniany, jak i wydziałowy.

Zakres informacji udostępnianych publicznie obejmuje cel kształcenia, kompetencje oczekiwane od kandydatów, warunki przyjęcia na studia i kryteria kwalifikacji kandydatów, terminarz rekrutacji, opis procesu nauczania oraz jego organizacji, charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym efektów uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego, zasad dyplomowania oraz przyznawanych kwalifikacji i tytułów zawodowych. Uczelnia w BIP udostępnia programy studiów za pośrednictwem programu SharePoint. Jest to o tyle niekorzystne rozwiązanie, że uniemożliwia sprawdzenie historii edycji poszczególnych dokumentów. Ponadto programy studiów są publikowane z niewypełnionym polem daty, co wprowadza studentów w błąd co do ich aktualności. Efekty uczenia się osiągnięte w toku studiów w ramach kierunku są dostępne publicznie, natomiast są nieaktualne – dotyczą cyklu studiów rozpoczętego w 2019 r. W powyższym zakresie rekomenduje się usystematyzowanie publicznie dostępnych programów studiów – w szczególności ich aktualizacja oraz sprecyzowanie, które programy dotyczą których roczników studiów.

W głównej zakładce strony internetowej jednostki znajduje się odnośnik do tzw. „Okna Jakości WE” – specjalnego formularza, za pośrednictwem którego interesariusze mogą zgłaszać problemy w każdym obszarze funkcjonowania Uczelni, w tym dotyczące zakresu publicznych informacji i funkcjonowania

strony internetowej. Administratorem strony internetowej, stanowiącej główne źródło informacji dla studentów kierunku, jest Dziekan, który odpowiada za aktualność i kompleksowość udostępnianych informacji. Uczelnia monitoruje jakość udostępnianych informacji poprzez gromadzenie danych analitycznych ze stron internetowych a także cykliczną (co miesiąc) analizę przesłanych za pośrednictwem Okna Jakości uwag. Ponadto samorząd studencki na bieżąco formułuje sugestie oraz zgłasza potrzeby studentów w zakresie publicznego dostępu do informacji.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione / kryterium spełnione częściowo / kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia. Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących. W analizie stanu faktycznego zostały sformułowane rekomendacje dotyczące zdiagnozowanych uchybień.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Organizacja procesu kształcenia na kierunku odbywa się w oparciu o regulacje prawne zewnętrzne jak i wewnętrzne (Statut Uczelni, Regulamin Studiów, Zarządzenia Rektora). Zgodnie ze Statutem, do zadań Dziekana należy sprawowanie bieżącego nadzoru merytorycznego nad procesem nauczania w ramach kierunków studiów prowadzonych w jednostce. Dziekan posiłkuje się opiniami, zaleceniami i uwagami zebranymi i wypracowanymi przez Radę Programową (wcześniej: Radę Wydziału), Zespół Roboczy ds. Dydaktyki (wcześniej: Wydziałową Komisję ds. Dydaktyki), Koordynatora ds. Jakości Kształcenia (wcześniej: Pełnomocnika Dziekana ds. Jakości Kształcenia), Prodziekana oraz interesariuszy wewnętrznych (tj. kadry prowadzącej kształcenie, studentów, Samorządu Studentów Wydziału) i zewnętrznych (pracodawców i absolwentów kierunku). Interesariusze są członkami Rady Programowej oraz zespołów roboczych pracujących przy Radach Programowych - prezentują swoje opinie i uwagi na posiedzeniach zespołów oraz Rad. W przypadku Wydziału Ekonomicznego – są dwie Rady Programowe: w dyscyplinie Ekonomia i finanse oraz w dyscyplinie Nauki o zarządzaniu i jakości.

Nadzór bieżący nad realizacją programu studiów sprawują Prodziekani w oparciu o Regulamin Studiów, natomiast kompetencje Prodziekanów zdefiniowane zostały w Statucie. Na podstawie programu studiów Prodziekani ze wsparciem administracyjnym Dziekanatu ustala semestralny i tygodniowy układ

przedmiotów, liczebność grup studenckich, przebieg sesji egzaminacyjnej. Prodziekan zatwierdza tematy prac dyplomowych, promotorów i recenzentów oraz dba o prawidłowy przebieg egzaminów dyplomowych zgodnie z zasadami dyplomowania zawartymi w Regulaminie Studiów oraz Wytycznych dotyczących prac dyplomowych w jednostce.

W kwestii ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia na kierunku studiów osobami odpowiedzialnymi są Dziekan, Prodziekan, Dyrektorzy/Zastępcy Dyrektorów Instytutów oraz Koordynator ds. Jakości Kształcenia zgodnie z ich zakresem kompetencji. Osobami współdziałającymi w tym zakresie są członkowie Zespołu ds. Jakości Kształcenia oraz pozostałe Zespoły działające przy Radzie Programowej. Osobami odpowiedzialnymi za realizację Wewnętrznego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia oraz rozwijanie kultury jakości odpowiedzialni są wszyscy prowadzący zajęcia oraz studenci.

Projektowanie, dokonywanie zmian i zatwierdzanie programów studiów zostało szczegółowo opisane w procedurach Wewnętrznego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia: „Uruchamianie i rozwój kierunków i specjalizacji”, „Opracowanie i doskonalenie modułów i przedmiotów” oraz „Warunki wprowadzania, zawieszania, wycofywania oraz wyboru przedmiotów fakultatywnych”.

Modernizacja programów studiów jest powodowana koniecznością dostosowania profilu absolwenta do potrzeb zgłaszanych przez pracodawców oraz postępem naukowym w zakresie dyscypliny wiodącej. Zmiany wprowadzane w programach studiów są również odpowiedzią na opinie studentów, przedstawiane w wypełnianych przez nich corocznych ankietach oraz wniosków z corocznej weryfikacji efektów uczenia się przeprowadzanej przez koordynatorów przedmiotów (analiza formularzy WEK).

Na podstawie wniosków z przeglądu programu studiów podejmowana jest decyzja o wprowadzeniu zmian do tego programu (analiza jest dokonywana raz w roku). W oparciu o decyzję Dziekana, prace nad zmianami w programie studiów rozpoczyna Koordynator ds. efektów uczenia się wraz z zespołem roboczym. Opracowanie nowych treści kształcenia i/lub przedmiotowych efektów uczenia przedmiotów jest powierzane nauczycielom/ekspertom z zakresu przedmiotowej dziedziny oraz dyscypliny. Zmodyfikowany program studiów jest opiniowany przez Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Radę Programową, właściwą Radę Dyscypliny a następnie zatwierdzany przez Senat.

W procesie monitorowania wykorzystuje się opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych. Po zakończeniu każdego semestru koordynatorzy przedmiotów wypełniają formularz weryfikacji efektów uczenia się dla każdego przedmiotu, w którym oceniają czy oceny końcowe, potwierdzają uzyskanie założonych efektów uczenia się opisanych w sylabusie przedmiotu oraz oceniają, czy treści programowe, formy i metody dydaktyczne pozwalają na osiągnięcie założonych efektów uczenia się w kolejnym cyklu, czy też może wymagają zmian (ze wskazaniem, jakiego rodzaju miałyby to być rozwiązania). Monitoring programu prowadzony jest także przez studentów z wykorzystaniem elektronicznej ankiety zamieszczonej w systemie e-HMS, po zakończeniu semestru, w którym realizowane są oceniane zajęcia. W anonimowej ankiecie każdy student może wyrazić swoją opinię na temat treści przekazywanych podczas zajęć, sposobu realizacji zajęć, sposobu oceniania, a także stosunku prowadzącego do studentów.

W monitoringu programu studiów biorą udział także absolwenci kierunku, którzy wypełniają ankietę badania losów zawodowych absolwentów bezpośrednio po ukończeniu studiów, jak również po 3 i po 5 latach od ukończenia studiów. Dodatkowo, śledzenie ścieżek kariery absolwentów wykorzystuje się informacje z systemu ELA.

Innymi narzędziami wykorzystywanym podczas monitoringu programu są raporty z corocznej weryfikacji jakości prac dyplomowych, protokoły z przeprowadzonych hospitacji, opinie studentów po

odbytych praktykach, a także opinie potencjalnych pracodawców, którzy oceniają zgodność programu studiów z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. Do raportu samooceny dołączono wiele dokumentów o charakterze sprawozdań i raportów z poszczególnych etapów oceny jakości kształcenia. W dokumentach tych wskazano zalecenia i rekomendacje dotyczące nadzoru i modyfikacji programu studiów.

Wydział w kształtowaniu koncepcji kształcenia uwzględnia potrzeby rynku pracy artykułowane przez praktyków będących członkami Rad Programowych. Poglądy zewnętrznych interesariuszy, w tym przedstawicieli przedsiębiorstw i instytucji, które przyjmują studentów na praktyki, są wykorzystywane w projektowaniu i doskonaleniu programu studiów.

Udokumentowanie wszystkich działań dotyczących jakości kształcenia można znaleźć na stronie internetowej uczelni oraz na stronie internetowej Wydziału Ekonomicznego. Zawartość informacyjna tych stron dotyczy aktualnych uchwał, zarządzeń, komunikatów władz uczelni i wydziału, a także harmonogramów działań jakościowych, sprawozdań i raportów zespołów i komisji odpowiedzialnych za poszczególne narzędzia monitorowania jakości kształcenia. Zarządzenie nr 37 Rektora SGGW z dnia 3.06.2020 r. w sprawie zatwierdzenia katalogu narzędzi monitorowania jakości kształcenia w SGGW w Warszawie zawiera wykaz 20 obszarów monitorowania i wskazane dla każdego obszaru narzędzia wraz z ich opisem. Ten szczegółowy opis narzędzi jest uzupełniony harmonogramem rekomendującym miesiące ich stosowania przygotowanym przez Rektorską Komisję ds. Jakości Kształcenia. Wskazane powyższe strony internetowej uczelni zawierają sprawozdania i raporty z wykorzystania tych narzędzi wraz z rekomendacjami dalszych działań.

W ramach doskonalenia systemu jakości został opracowany i wdrożony jednolity mechanizm gromadzenia, analizowania i wykorzystywania informacji w zakresie Wewnętrznego Systemu Zapewniania i Doskonalenia Jakości Kształcenia na Wydziale Ekonomicznym (wersja 3.0). System ten podlega regularnej ocenie skuteczności funkcjonowania i doskonaleniu w ramach corocznych przeglądów. W ich trakcie dokonuje się weryfikacji skuteczności struktur, procesów i narzędzi zarządzania jakością kształcenia funkcjonujących na Wydziale Ekonomicznym, a także zasobów niezbędnych do prowadzenia kształcenia. Koordynator ds. Jakości Kształcenia wraz z Prodziekanami, po zakończeniu roku akademickiego, sporządzają Raport z zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia na wszystkich kierunkach studiów prowadzonych na Wydziale, także na kierunku ekonomii. Raport ten przedkłada się Dziekanowi i opiniowany przez właściwe Rady Programowe. Następnie raport jest przesyłany do Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia, który poddaje go analizie – wnioski przedstawiane są później Senatowi SGGW w Warszawie. W rezultacie opisane powyżej dokumenty tworzą System, który umożliwia dokonywanie regularnej, rzetelnej i wielowymiarowej oceny jakości kształcenia, uwzględniającej także opinie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych oraz stanowi wiarygodną podstawę do jego dalszego doskonalenia. Implementowane działania są ze sobą powiązane w spójny system usprawniający przepływ informacji pomiędzy studentami, nauczycielami akademickimi, osobami uczestniczącymi w procesie doskonalenia jakości kształcenia, a także władzami Wydziału oraz Uczelni.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione / kryterium spełnione częściowo / kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w sposób uporządkowany określa postępowanie dotyczące: projektowania, zatwierdzania, monitorowania i przeglądu programu studiów. W procesach tych uczestniczą interesariusze wewnętrzni, tj. nauczyciele akademicy, studenci, a także przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego. Na poziomie Uczelni, identyfikuje się wiele działań zorientowanych na monitorowanie, ocenę i doskonalenie programu studiów. Wewnętrzny System Zapewniania Jakości Kształcenia w odniesieniu do zajęć zdalnych prawidłowo monitoruje metody weryfikacji efektów uczenia się i wskazuje na elementy doskonalenia tego procesu. Wyniki monitorowania programu studiów oraz wnioski z oceny osiąganych przez studentów efektów uczenia się są wykorzystywane jako podstawa doskonalenia procesu kształcenia.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

4. Ocena dostosowania się uczelni do zaleceń o charakterze naprawczym sformułowanych w uzasadnieniu uchwały Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (w porządku wg zaleceń)

Zalecenie

Ostatnia ocena PKA na Wydziale Nauk Ekonomicznych miała miejsce w dniach 20-22 maja 2015 roku - była to ocena instytucjonalna. Uchwała Nr 591 /2015 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej z dnia 3 września 2015 r. w sprawie oceny instytucjonalnej na Wydziale Nauk Ekonomicznych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie wskazuje na wydaną ocenę pozytywną, a wszystkie kryteria oceny uzyskały ocenę w pełni. W raporcie z tej oceny sformułowano zalecenie (punkt 4.2) dotyczące „przystosowania budynków Wydziału Nauk Ekonomicznych do potrzeb studentów niepełnosprawnych”.

Charakterystyka działań zapobiegawczych podjętych przez uczelnię w celu usunięcia błędów i niezgodności oraz ocena ich skuteczności

Uczelnia przedstawiła, że budynki jednostki oraz ich najbliższe otoczenie dostosowane zostały do potrzeb osób z dysfunkcją narządów ruchu. Przed budynkami znajdują się utwardzone dojścia, podjazdy z poręczami, oznakowane miejsca parkingowe dla samochodów osób z niepełnosprawnością. W budynkach znajdują się szerokie drzwi automatyczne z napędem mechanicznym umożliwiające wjazd wózkami inwalidzkimi. W budynku 6 oraz 7 znajduje się specjalna platforma (winda) przeznaczona dla osób z niepełnosprawnościami, która umożliwia wjazd na pierwsze piętro danego budynku. Z kolei w budynku 5, 6 oraz 7 znajdują się toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

W latach 2019-2020 w ramach wsparcia osób z niepełnosprawnością uzupełniono zasoby Wydziału Ekonomicznego o 5 pętli indukcyjnych, 2 urządzenia lektorskie, 6 stolików dla niepełnosprawnych, 6 sztuk programu powiększającego zawartość ekranu oraz 4 sztuki programu powiększająco-udźwiękającego.

Plan zajęć konstruowany jest tak, żeby studenci z niepełnosprawnością ruchową nie natrafiali na przeszkody architektoniczne uniemożliwiające im uczestnictwo w zajęciach. W przypadku zgłoszenia takich trudności w terminie późniejszym, dokonywane są niezbędne korekty w planie. W przypadku studentów z niepełnosprawnościami możliwe jest wyznaczenie odmiennego planu studiów umożliwiającego studentowi realizację obowiązującego programu studiów z dostosowaniem do jego potrzeb, w tym potrzeb wynikających z rodzaju niepełnosprawności. Wydział, w działaniach spójnych z działaniami Uczelni, dąży do zapewnienia odpowiednich warunków nauki studentom z niepełnosprawnością.

Na Uczelni funkcjonuje Pełnomocnik Rektora ds. Osób Niepełnosprawnych. Na Wydziale jest powołany także Koordynator ds. Osób Niepełnosprawnych. Dzięki środkom finansowym pochodzącym z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych likwidowane są bariery architektoniczne. Cyklicznie koordynator wydziałowy konsultuje się ze studentami w sprawie zapotrzebowania na sprzęt i oprogramowanie dla osób z niepełnosprawnością.

Przewodniczący zespołu oceniającego

prof. dr hab. Tadeusz Kufel